

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

فرازهایی از محتویات کتاب

خلاصه المكاسب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فرازهایی از محتویات کتاب خلاصه المکاسب

نویسنده:

عباسعلی حقیقی زاده

ناشر چاپی:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۳	فرازهایی از محتویات کتاب خلاصه المکاسب
۱۳	مشخصات کتاب
۱۳	پیشگفتار
۱۴	فهرست مطالب
۱۴	مقدمه
۱۵	صد و ده توصیه برادرانه
۱۵	توصیه (۱)
۱۵	توصیه (۲)
۱۶	توصیه (۳)
۱۶	توصیه (۴)
۱۶	توصیه (۵)
۱۶	توصیه (۶)
۱۶	توصیه (۷)
۱۶	توصیه (۸)
۱۶	توصیه (۹)
۱۶	توصیه (۱۰)
۱۶	توصیه (۱۱)
۱۶	توصیه (۱۲)
۱۷	توصیه (۱۳)
۱۷	توصیه (۱۴)
۱۷	توصیه (۱۵)
۱۷	توصیه (۱۶)

۱۷	توصیه (۱۷)
۱۷	توصیه (۱۸)
۱۷	توصیه (۱۹)
۱۷	توصیه (۲۰)
۱۸	توصیه (۲۰)
۱۸	توصیه (۲۱)
۱۸	توصیه (۲۲)
۱۸	توصیه (۲۳)
۱۸	توصیه (۲۴)
۱۸	توصیه (۲۵)
۱۸	توصیه (۲۶)
۱۸	توصیه (۲۸)
۱۹	توصیه (۲۹)
۱۹	توصیه (۳۰)
۱۹	توصیه (۳۱)
۱۹	توصیه (۳۲)
۱۹	توصیه (۳۳)
۱۹	توصیه (۳۴)
۱۹	توصیه (۳۵)
۱۹	توصیه (۳۶)
۱۹	توصیه (۳۷)
۲۰	توصیه (۳۸)
۲۰	توصیه (۳۹)
۲۰	توصیه (۴۰)

۲۰	توصیه (۴۱)
۲۰	توصیه (۴۲)
۲۰	توصیه (۴۳)
۲۰	توصیه (۴۴)
۲۱	توصیه (۴۵)
۲۱	توصیه (۴۶)
۲۱	توصیه (۴۷)
۲۱	توصیه (۴۸)
۲۱	توصیه (۴۹)
۲۱	توصیه (۵۰)
۲۲	توصیه (۵۲)
۲۲	توصیه (۵۳)
۲۲	توصیه (۵۴)
۲۲	توصیه (۵۵)
۲۲	توصیه (۵۶)
۲۲	توصیه (۵۷)
۲۲	توصیه (۵۸)
۲۳	توصیه (۵۹)
۲۳	توصیه (۶۰)
۲۳	توصیه (۶۱)
۲۳	توصیه (۶۲)
۲۳	توصیه (۶۳)
۲۳	توصیه (۶۴)
۲۳	توصیه (۶۵)

۲۴	توصیه (۶۶)
۲۴	توصیه (۶۷)
۲۴	توصیه (۶۸)
۲۴	توصیه (۷۰)
۲۴	توصیه (۷۱)
۲۵	توصیه (۷۲)
۲۵	توصیه (۷۳)
۲۵	توصیه (۷۴)
۲۵	توصیه (۷۵)
۲۵	توصیه (۷۶)
۲۶	توصیه (۷۷)
۲۶	توصیه (۸۰)
۲۶	توصیه (۸۱)
۲۶	توصیه (۸۲)
۲۶	توصیه (۸۳)
۲۶	توصیه (۸۴)
۲۷	توصیه (۸۵)
۲۷	توصیه (۸۶)
۲۷	توصیه (۸۷)
۲۷	توصیه (۸۸)
۲۷	توصیه (۸۹)
۲۷	توصیه (۹۰)
۲۸	توصیه (۹۱)
۲۸	توصیه (۹۲)

۲۸	توصیه (۹۳)
۲۸	توصیه (۹۴)
۲۹	توصیه (۹۵)
۲۹	توصیه (۹۶)
۲۹	توصیه (۹۷)
۲۹	توصیه (۹۸)
۳۰	توصیه (۹۹)
۳۰	توصیه (۱۰۰)
۳۰	توصیه (۱۰۱)
۳۰	توصیه (۱۰۲)
۳۰	توصیه (۱۰۳)
۳۰	توصیه (۱۰۴)
۳۰	توصیه (۱۰۵)
۳۱	توصیه (۱۰۵)
۳۱	توصیه (۱۰۶)
۳۱	توصیه (۱۰۷)
۳۱	توصیه (۱۰۸)
۳۱	توصیه (۱۰۹)
۳۲	توصیه (۱۱۰)
۳۲	تبعات حرام‌خواری و حق‌الناس
۳۴	حق‌الناس شامل دوازده مورد زیر است:
۳۵	آثار و پیامدهای حق‌الناس (حبس حقوق مردم)
۳۶	سیره معصومان علیها السلام در زمینه حق‌الناس
۳۶	درآمدهای حرام:

- درآمدهای حرام شامل موارد زیرند: ۳۶
- ۱- کم فروشی: ۳۶
- ۱۲- کم کاری: ۳۶
- ۱۳- غصب و تصرف حرام: ۳۶
- ۱۴- قمار: ۳۷
- ۱۵- احتکار: ۳۷
- ۱۶- رشوه خواری: ۳۷
- ۱۷- رباخواری: ۳۷
- ۱۸- دزدی و مصادیق آن: ۳۷
- ۱۹- غش و تقلب: ۳۸
- تصرفات حرام و گناهان کبیره ۳۸
- اشاره ۳۸
- ۱- تصرف در ملک میتی ۳۸
- ۲- مال پیدا شده: ۳۸
- ۳- مال یتیم: ۳۸
- ۴- حقوق شرعی: ۳۹
- ۵- قذف: ۳۹
- ۶- اذیت و آزار مردم: ۳۹
- ۷- تهمت: ۳۹
- ۸- افشاگری و ریختن آبروی مؤمن: ۴۰
- ۹- گناهان کبیره ۴۰
- راه توبه حق الناس: ۴۰
- معصومین و طلب حلالیت ۴۱
- «روزی» در کلام نبی اکرم(ص) ۴۱

- عواملی که باعث وسعت رزق و روزیست ۴۲
- رزق حلال هدیه الهی است به بندگان خود ۴۳
- شرایط خریدار و فروشنده ۱۰ مورد است: ۴۴
- معاملات مکروه ۴۵
- معاملات حرام و مباح ۴۵
- انواع رزق و توصیه‌های غذایی ۴۶
- توصیه و تجربه در امور اقتصادی ۴۸
- ۱- توصیه می‌شود ۴۸
- ۲- توصیه می‌شود ۴۸
- ۳- توصیه می‌شود ۴۸
- ۴- توصیه می‌شود ۴۸
- ۵- توصیه می‌شود ۴۹
- ۶- توصیه می‌شود ۴۹
- ۷- توصیه می‌شود ۴۹
- ۸- توصیه می‌شود ۴۹
- ۹- توصیه می‌شود ۴۹
- ۱۰- توصیه می‌شود ۴۹
- ۱۱- توصیه می‌شود ۴۹
- ۱۲- توصیه می‌شود ۵۰
- ۱۳- توصیه می‌شود ۵۰
- ۱۴- توصیه می‌شود ۵۰
- ۱۵- توصیه می‌شود ۵۰
- ۱۶- توصیه می‌شود ۵۰
- ۱۷- توصیه می‌شود ۵۰

- ۱۸- توصیه می‌شود ۵۰
- ۱۹- توصیه می‌شود ۵۰
- ۲۰- توصیه می‌شود ۵۱
- جدائی از عدوی او تبری است ۵۱
- عوامل موثر در جلب روزی عبارتند از: ۵۲
- در این قسمت به عوامل موثر در سلب روزی و فقیر شدن می‌پردازیم که عبارتند از: ۵۳
- و سلام علی من التبع الهدی ۵۵
- قانون و مقررات ۵۶
- نهج الفصاحه حدیث ۳۱۴۱ ..... ۵۹
- میزان الحکمه حدیث ۸۴۱۸ ..... ۵۹
- میزان الحکمه حدیث- ۱۴۴۱۶ ..... ۵۹
- (تحف العقول) ۶۰
- (میزان الحکم) ۶۱
- (کافی) ۶۱
- (بحارالانوار) ۶۱
- (کنز العمال) ۶۱
- (وسائل الشیعه) ۶۱
- (میزان الحکم) ۶۲
- «پس در گفتار و سخن خود چنان گوی که گناهان فوق نباشد» ۶۵
- سود حاصل از کسب و کار ۶۶
- ختم کلام، یادم باشد، یادت باشد ۶۷
- با خالق هستی ۶۸
- منابع: ۶۸
- درباره مرکز ۶۹

فرازهایی از محتویات کتاب خلاصه المکاسب

مشخصات کتاب

نویسنده: عباسعلی حقیقی زاده

ناشر: مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

پیشگفتار

بسمه تعالی

خداوند، روزی بنده مؤمن خویش را از جائیکه انتظار ندارد می‌رساند.

بزرگترین افراد امت من آنها هستند که نه چندان توانگرند که خود را گم کنند و نه چندان فقیر که دست به سؤال گشایند.

انتظار گشایش از جانب خداوند عبادت است و هر که به روزی اندک راضی باشد، خداوند از او بعبادت اندک راضی می‌شود.

انسان به سبب گناه از روزی محتوم محروم می‌شود.

روزی بیشتر از اجل در جستجو بنده است.

وقتی خداوند بنده‌ای را دوست دارد، روزی او را به قدر کفایت قرار می‌دهد.

هیچ کس نمی‌میرد تا روزی خود را به پایان برد.

صبح خیزی مایه برکت و رستگاری است.

بگذارید خداوند بعضی مردم را بوسیله بعضی دیگر روزی دهد.

نیکی روزی را بیفزاید.

هر که تنش سالم است و در جماعت خویش ایمن است و قوت روز خویش دارد، جهان سراسر از آن اوست.

بعد الحمد والصوره: وظیفه هر مسلمانی است که دین خود را به اسلام و تشیع اداء کند و معارف و احکام الهی را در حد توان به

دیگران ابلاغ کند که گفته‌اند: «اذا عرفوا الناس بمعانی کلامنا لا تبعونا» اگر مردم زیباییهای کلام ما را بشناسند از ما پیروی خواهند

کرد و بحمدالله خداوند به

جناب آقای مهندس عباسعلی حقیقی زاده دام توفیقه عنایت فرموده کتابها و جزواتی را در این زمینه گردآوری کنند تا مردم بیشتر به

مبانی و دستورات اسلام آشنا شوند خداوند بر توفیقات ایشان بیفزاید و مشمول عنایت حضرت بقیه‌الله عجل الله فرجه قرار بگیرند.

والسلام

۱۵ رمضان المبارک ۱۴۲۵

اصفهان

مدرسه علمیه ذوالفقار

آیت ا... سید حسن فقیه امامی

خلاصه المکاسب

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ رِزْقًا حَلَالًا طَيِّبًا

تبعات حرام‌خواری

و

(حق الناس)

۱۱۰

هیچ کس در زمین نباشد، جز اینکه رساندن روزی آن بر خداوند قادر تواناست. بهمین دلیل خداوند، احمق را روزی زیاد می‌دهد تا خردمند بفهمد که رزق و روزی با زیرکی و چاره‌گری بدست نمی‌آید.

فهرست مطالب

عنوان صفحه

مقدمه ۱

صد و ده توصیه برادرانه ۴

تبعات حرام‌خواری و حق الناس ۴۶

حق الناس شامل دوازده مورد زیر است ۵۲

آثار و پیامدهای حق الناس ۵۵

سیره معصومان علیه السلام در زمینه حق الناس ۵۸

درآمدهای حرام ۵۹

تصرفات حرام و گناهان کبیره ۶۵

راه توبه حق الناس ۷۳

معصومین و طلب حلالیت ۷۴

روزی در کلام نبی اکرم (ص) ۷۶

عواملی که باعث وسعت رزق و روزیست ۷۷

رزق حلال هدیه الهی است به بندگان خود ۸۳

شرایط خرید و فروش ۸۴

معاملات مکروه ۸۹

معاملات حرام و مباح ۹۱

انواع رزق و توصیه‌های غذایی ۹۳

توصیه و تجربه در امور اقتصادی ۱۰۰-۱۲۱

قانون و مقررات کسب ۱۲۲-۱۶۲

منابع ۱۶۳

مقدمه

هُوَ الرزاق

العباده سبعون جزءاً و افضلها طلب الحلال: عبادت هفتاد جزء دارد که بیشترین قسمت آن طلب حلال است.

غم روزی مخور بر هم وزن اوراق دفتر را
 که قبل از طفل ایزد پر کند پستان مادر را
 انسانی که مقدر شده است، جهت امتحان پا باین جهان خاکی گذارد و پس از طی دوران طفولیت و رسیدن به تکلیف و قبل از تشکیل خانواده، موظف است حرفه‌ای مشروع و قانونی جهت کسب روزی حلال را داشته باشد.
 لذا طلب رزق حلال برای هر مرد و زن مسلمان و شیعه واجب است.

رزق حلال است که به انسان روح عبادت و تعالی و فرشته گونه شدن می‌دهد. و توفیق بندگی توسط لقمه حلال افزایش می‌یابد تا بدرجه قرب الهی و مستجاب‌الدعوت شدن می‌رسد. و انرژی بدن اگر از حلال تأمین شود موجب قبولی عبادات است ولی رزق حرام علاوه بر قبول نشدن عبادات، منجر به کسالت و نگرانی و استرس و امراض جسمی و روحی شده و انسان را به حیوانیت و قسی‌القلب (عدم پذیرش حق) شدن و شقاوت و افکار شیطانی سوق می‌دهد.

در حوادث روزنامه‌ها روزی نیست که درج حادثه‌ای ناگوار که منجر به قتل یا تجاوز یا کلاهبرداری و غیره را نداشته باشیم و همه اینها ریشه‌اش در لقمه حرام است.

در فقه شیعه جهت شروع کسب و کار الفقه ثم المُنَجَّرُ آمده است بدین معنی که قبل از کسب و کار دستورات آنرا یاد بگیریم بعداً به کسب و کار و تجارت روی آوریم در غیر این صورت آلوده ربا و حرام خواهیم شد، بهمین دلیل در اصفهان و دیگر شهرها حوزه های علمیه را در بازارها ساخته‌اند. حالا که تجارت از بازارها فراتر رفته و به پاساژها و دفترها و اینترنتها و ایمیلها کشیده شده دستورات اسلام همچنان باقی است و یک مسلمان بهر طریق ممکن باید از متخصصین دینی کسب تکلیف کرده بعداً اقدام به کسب و تجارت کند.

از طرف دیگر تنوع شغلها و تخصصهای گوناگون آنقدر فراوان است که برای هر کدام مقاله‌ای باید اختصاص داد که از حوصله این جزوه خارج است لذا شاغلین محترم با توصیه‌هایی که آمده و کلی گوئی شده خود به جزئیات واقف خواهند شد.
 در ضمن انتقاداتی که از حرفه‌های مختلف شده برادران مؤمن را شامل نمی‌شود، زیرا المومن کَیْسٌ (مؤمن زیرکتر از آن است که مورد انتقاد قرار گیرد) و قبل از هر کار بوظایف شرعی خود واقف خواهد بود.

در روایت است کسی که برای کسب روزی حلال از منزل خارج شود همانند مجاهد در راه خدا می‌باشد. و کاسب حبیب (دوست) خداست.

امید است با ۱۱۰ توصیه این مقاله و تمهیدات و اراده شخصی خوانندگان و کسبه محترم ایران اسلامی علاوه بر تحصیل رزق حلال، جامعه‌ای اسلامی و امام زمان پسندانه داشته باشیم (انشاء... تعالی).

نگارش و تنظیم:

عباسعلی حقیقی زاده

صد و ده توصیه برادرانه

توصیه (۱)

رزق هر انسانی از راه حلال و طیب و طاهر مقدر شده است، مگر اینکه خود شخص یا والدین آنرا حرام کنند. (لذا خداوند ضامن روزی حلال است).

توصیه (۲)

رزق دو نوع است یکی رزقی که ترا می‌طلبد (رزق حلال) و دیگری آنکه تو آنرا می‌طلبی (روزی حلال یا حرام با تلاش بیشتر).

توصیه ۳)

وجود تقوی (پرهیز از گناه) در وسعت رزق حلال مؤثر است.

توصیه ۴)

کسی که اخلاق اسلامی داشته باشد و از حسن خلق برخوردار باشد در وسعت رزقش مؤثر است.

توصیه ۵)

عمل به واجبات و ترک محرمات و درصدد اصلاح امر آخرت بودن باعث تأمین دنیا و مایحتاج شخص می‌شود.

توصیه ۶)

خواندن نمازهای یومیه در اول وقتشان در وسعت رزق حلال مؤثر است.

توصیه ۷)

خواندن نوافل بخصوص نافله شب در وسعت رزق حلال مؤثر است.

توصیه ۸)

توکل داشتن به خداوند متعال و سنجیدن جوانب کارها در وسعت رزق حلال مؤثر است.

توصیه ۹)

اطاعت از والدین تا جائی که معصیت خدا نباشد، بخصوص احترام و اطاعت از مادر در وسعت رزق مؤثر است.

توصیه ۱۰)

بیدار بودن در بین طلوعین و مشغول بعبادت شدن در وسعت رزق حلال مؤثر است.

توصیه ۱۱)

رزق را به فراوانی ندانید بلکه به کیفیت آن فکر کنید، زیرا بسا ثروتهای زیاد که در کنارش معلولیت و مصائب اعتیاد وجود دارد که منجر به نابودی ثروت است.

توصیه ۱۲)

اگر کسب و رزق شما حلال است مطمئن باشید در آمد شما کفاف زندگی شما را تا آخر عمر خواهد داد. اگر چه کم باشد، زیرا

تبعات مال حرام را مثل مریضی، معلولیت، اعتیاد، سرقت و تصادفات و غیره را ندارید.

توصیه ۱۳

اگر دکتر هستید، دقت کنید تشخیص شما دقیق و صحیح باشد، بعداً دست به قلم شوید و نسخه تجویز کنید و همواره سوگند خود را در نظر گرفته چنانچه تشخیص نمی‌دهید، حق ویزیت بیمار را پس دهید که مالک نیستید.

توصیه ۱۴

اگر بیمار در حال فوت یا وضعیت اضطرار بسر می‌برد، نجات بیمار واجب است اگر تعلل کردید و مسائل مالی باعث شد بیمار جان دهد. ضامن هستید.

توصیه ۱۵

اگر وکیل هستید، در چهارچوب وکالت با موازین شرعی و اخلاقی جلو بروید و حق را بگوئید اگر چه بضرر موکل شما باشد و الا مالک آن پول نیستید.

توصیه ۱۶

اگر قاضی هستید در قضاوت عجله نکنید و تنها به پرونده و محتویات آن توجه نداشته توسط قاضی تحقیق یا شخص دیگر مجدداً تحقیق کرده و در حد یقین رأی صادر کنید.

توصیه ۱۷

اگر در مسند قضاوت قرار دارید خیلی راحت و فارغ‌البال باشید.
(هیچگونه فشار روحی و جسمی بر شما غالب نباشد حتی کفش شما راحت باشد و گرسنه نباشید).

توصیه ۱۸

اگر نانوائید، آنچنان که برای منزل خود نان می‌برید، برای مشتری نان پخت کنید و کاری کنید که بر سر سفره همه بگویند خدا برکتش دهد.

توصیه ۱۹

اگر قصابید، ذکر و یاد خدا را فراموش نکنید و بین مشتریان پول‌دار و فقیر تفاوتی قائل نشوید و بر مبنای عدالت گوشت را تقسیم کنید.

و اگر گوشتی که به مشتری می‌دهید خلاف آن است که می‌خواهد معامله شما اشکال دارد.

توصیه ۲۰

اگر میوه‌فروشید و در ته نایلون مقداری میوه خراب قرار داده‌اید و روی آنرا جلو مشتری پر می‌کنید غش در معامله کرده‌اید.

توصیه ۲۰

اگر خواربارفروشید و روی بار با وسط و زیر بار فرق می‌کند غش در معامله کرده‌اید و اگر برای طراوت به آنها آب بزنید مشغول ذمه مشتری هستید.

توصیه ۲۱

اگر طلا فروشید، علاوه بر نجابت و عفت چشم باید عیار و وزن آنرا به مشتری تذکر دهید و از مبادله طلا با طلا احتراز کنید. که معامله ربوی می‌شود. مگر اینکه جدا جدا حساب کنید و طلای مشتری خریداری شود و طلای خود فروخته شود.

توصیه ۲۲

اگر پارچه فروشید از متر استاندارد و پلمپ شده استفاده کنید و حتی‌المکان چند سانتیمتر بیشتر به مشتری بدهید.

توصیه ۲۳

اگر شغل شما توزینی است مقداری کفه بار پائین تر باشد که قرآن وای بر کم فروشان را تهدید کرده است.

توصیه ۲۴

اگر راننده هستید، طبق ضوابط راهنمایی و رانندگی عمل کنید و آنچه کرایه تعیین شده است در هر مورد بگیریید چنانچه زیادتر از حد معمول باشد بدون رضایت مشغول ذمه ایشان هستید. در اتوبوسهای برون‌شهری هزینه تغذیه مسافر گرفته می‌شود و راننده و کمک راننده موظف به پذیرائی می‌باشند اگر تخلفی انجام گیرد ضامن هستید.

توصیه ۲۵

اگر شیرینی فروش هستید و خدای نکرده جنس خراب و مسموم شده را به مشتری بدهید و مریض شود آنچه وقت و هزینه صرف می‌شود تا بهبودی یابد را ضامن هستید.

توصیه ۲۶

اگر در امر کشاورزی فعالیت دارد و تولید انگور یا خرما دارید و مطمئن هستید که خریدار آنها را برای تهیه شراب می‌خواهد معامله شما حرام است.

توصیه ۲۷) اگر فروشنده سلاح سرد یا آلات قتل یا سلاح گرم هستید و مطمئن هستید آن سلاح را بر امر شر یا رعب و وحشت و سوء استفاده می‌خواهد از فروش آن باید امتناع کرد.

توصیه ۲۸

اگر عکاس یا فیلمبردار هستید، بدون اجازه حق فیلمبرداری و عکس‌برداری ندارید و در صورت اجازه از آنها نباید سوء استفاده شود در غیر این صورت مرتکب حرام شده‌اید.

توصیه ۲۹

اگر آرایشگر هستید با کمال دقت کار خود را انجام دهید و از اشاعه فرهنگ غرب پرهیز کنید و از اصلاح آقایان همانند خانم‌ها و بالعکس پرهیز کنید.

توصیه ۳۰

اگر بوتیک دارید و از مانکن برای تبلیغ استفاده می‌کنید طوری باشد که اشاعه وقاحت و غرب زدگی نباشد.

توصیه ۳۱

اگر ویدئو کلپ دارید از اشاعه فرهنگ غرب و فیلم و CD یا دیسک‌های غیرمجاز پرهیز کنید.

توصیه ۳۲

اگر سوپرمارکت دارید واقف باشید فروش مسکرات و اجناس نجس مانند خون و مردار حرام است، حتی مواد اعتیادآور اگر چه جنبه داروئی هم داشته باشد به پزشک و پزشک داروساز مربوط می‌شود نه شما.

توصیه ۳۳

اگر داروخانه دارید خود را ملزم بوجود دکتر داروساز بدانید و از فروش دارو بخصوص داروهای مسئله‌دار بدون نسخه پرهیز کنید.

توصیه ۳۴

اگر لوازم خانگی تعمیر می‌کنید، آنچه تعمیر کرده‌اید یا فقط قطعه‌ای که تعویض کرده‌اید را مطرح کنید و زیاده را مالک نیستید.

توصیه ۳۵

اگر مالک هستید، خود را به جای مستأجر قرار دهید و بضاعت وی را در نظر بگیرید، طوری باشد که مبلغ اجاره قابل تحمل باشد.

توصیه ۳۶

اگر مستأجرید، رعایت حال صاحب خانه خود را بکنید، فکر نکنید با پرداخت مبلغ اجاره بها دیگر مالک محل شده‌اید هر کاری می‌توانید انجام دهید؟!

توصیه ۳۷

اگر جنس تولید می‌کنید بدانید رقابت جهانی است و هر دهه کشوری گوی سبقت اقتصادی را از دیگران می‌برد و علاوه بر کیفیت

کالا قیمت تمام شده نازلتر ارائه داده می‌شود، بنابراین سعی در رقابت جهانی داشته باشید نه تازه کاران داخلی.

توصیه ۳۸

اگر ارتشی هستید، دقت کنید آموزشهای رزمی شما برای دشمن است نه برای برخ کشیدن خانواده یا شهروندان محترم و قانونمند.

توصیه ۳۹

اگر شغل راهنمایی و رانندگی دارید، ضمن علاقمند بودن به شغل و پیاده کردن مقررات با شهروندان با احترام و بحق برخورد کنید.

توصیه ۴۰

اگر شغل شما درودگریست (نجار) سعی کنید کار خود را با دقت و تمیز و زیبا و محکم تحویل دهید که خودتان از کارتتان راضی باشید و موقع کار بدانید این شغل شریف شغل یحیی پیامبر است و اره را شیطان اختراع کرد که توسط آن درختی را که حضرت یحیی در آن مخفی شده بود بریدند و شما از عمل اره و تیشه و رنده عبرت بگیرید.

توصیه ۴۱

اگر شغل شما لوازم بهداشتی است یا شغلی که بیشتر با خانمها معاشرت دارید علاوه بر پاکی چشم و نجابت و در نظر گرفتن اینکه عالم محضر خداست و بنده خوب در محضر خدا معصیت نمی‌کند مضافاً اینکه علاوه بر حضور دو ملائکه که اعمال خوب و بد را می‌نویسند نه ملائکه دیگر مربوط به فکر و قلب، چشم، گوش، دست و پا و غیره هستند. بنابراین ضمن رعایت موارد فوق درب مغازه را باز بگذارد که اگر درب بسته باشد سومی شما شیطان خواهد بود.

توصیه ۴۲

اگر هتلدار یا مهمانسرا دارید از اسکان دادن افراد مشکوک و بدون کارت شناسائی و معلول الحال و فاسق و فاسد بهر قیمت پرهیز نمائید، در غیر این صورت علاوه بر پیگرد قانونی، شما در گناه آنان شریک هستید و در آمدتان حرام است.

توصیه ۴۳

اگر کارمند یا شاگرد اداره یا مغازه‌ای هستید، طبق ضوابط تعیین شده در قرارداد روز اول چه کتبی و چه شفاهی باید عمل کنید، در غیر این صورت درآمد شما اشکال خواهد داشت.

توصیه ۴۴

اگر بنگاه معاملاتی دارید (چه اتومبیل یا کامیون و اتوبوس و چه املاک) سعی کنید معایب را هم مطرح کنید و خود را جای خریدار و فروشنده قرار دهید و از جدول کمیسیون تخلف نکنید و قرارداد را بدون عیب و قطعی و زمان تعیین کنید و در مواقع بیکاری از غیبت و تهمت و اوهام پرهیزید. که ثابت کردن خیلی مطالب آسان نیست.

حتی اگر ریالی از حقوق طرفین ضایع گردد بعهدہ واسطه است و درآمد او را اگر طرفین راضی نباشند حرام می‌کند.

توصیه ۴۵

اگر آژانس (تاکسی تلفنی) دارید از رانندگان با ایمان و متأهل و بدون سوء سابقه استفاده کنید و به رانندگان محترم در مواقع بیکاری توصیه می‌شود به جای غیبت و تهمت به مطالعه کتب و روزنامه و هر چه مورد علاقه‌شان است پردازند و در جابجائی مسافری اگر به مورد مشکوکی برخورد کردند که شبکه توزیع مشروبات یا مواد مخدر و یا روابط نامشروع جنسی را رواج می‌دهند هر چه سریعتر اماکن شهر را در جریان قرار دهید که همکاری با موارد فوق جرم و درآمدهای این موارد حرام است.

توصیه ۴۶

اگر کارمند بانک یا قرض الحسنه هستید، چنانچه روابط شما و مشتری بیشتر از حد معمول خودمانی شد و نسبت به دیگران تبعیض قائل شدید، درآمدهای حرام است چون رشوه دهنده و رشوه گیرنده هر دو در آتش جهنم‌اند. مگر حق دیگری ضایع نشود.

توصیه ۴۷

اگر شغل شما مرغ و ماهی فروشی است از خیر چند گرم آب ناقابل که در شکم آنهاست بگذرید و چنانچه ماهی‌ها فاسدند یا مرغ‌ها بیماری داشته‌اند فروش آنها ضامن ایجاد می‌کند و در صورت مریضی افراد آنچه برای رفت و آمد و وقت و غیر هزینه می‌کنند شما ضامن هستید.

توصیه ۴۸

اگر مکانیک اتومبیلید همانند دکتر باید عیب را اول تشخیص دهید بعد به تعویض یا تعمیر قطعات پردازید و هر چه لوازم یدکی خریداری شد بدون وابستن با فروشنده و دروغ به مشتری حقیقت را گفته و دستمزد بگیری، چنانچه دروغی یا حیلای بکار رود درآمد شما حرام است.

توصیه ۴۹

اگر تجارتهای دارید چه داخلی و چه خارجی با درصد کم اجناس خود را توزیع کنید و بدانید برکت کسب و تجارت به منفعت کم است و در این راستا سعی کنید به تولید کنندگان داخلی صدمه نزنید و حتی‌المکان از تولیدات داخلی برای صادرات استفاده کنید و مواظب باشید اشاعه فرهنگ غرب نشوید.

توصیه ۵۰

اگر نگهبان سازمان یا مؤسسه یا کارخانه‌ای هستید علاوه بر بیداری سرپست خود، موظف به تعهدات نگهبانی و قراردادهای شما و کارفرما باشید.

توصیه ۵۱) اگر استاد دانشگاه یا معلم هستید، بدانید شما برای دانشجویان و محصلین حکم پدر را دارید و آنها را علاوه بر هدایت رشته مورد علاقتان به معنویت هم هدایت کنید و بفرمائید همه علم برای تعالی معنوی است نه مادی صرف.

توصیه ۵۲)

اگر دوزنده یا خیاط هستید، بدانید شئونات جامعه اسلامی اجازه نمی‌دهد مرد برای زن یا زن برای مرد اندازه بزند و بعداً آن را پرو و دوزندگی کند.

همچنانکه دکتر مرد، مرد را بهتر است معاینه کند و دکتر زن، زن را. مگر در موارد استثنائی.

توصیه ۵۳)

اگر متصدی شهربازی و مراکز تفریحی هستید، بدانید اولین مطلب ایمنی دستگاههای شهربازی مطرح است و بایستی از صحت دستگاهها ۱۰۰٪ اطمینان داشته باشید و محیط را برای تفریح سالم با موازین شرعی آماده کنید که حتی موقع نماز صدای اذان را پخش کنید و از ورود افراد ناباب که مزاحمتی برای دیگران ایجاد می‌کنند ممانعت کنید.

توصیه ۵۴)

اگر شخصیت اجتماعی یا مدیر و مسئولیتی دارید بدانید یکساعت عدالت از ۶۰ سال عبادت بالاتر است لذا در تصمیم‌گیری‌ها انصاف و عدالت را چراغ کار خود قرار دهید.

توصیه ۵۵)

اگر آلومینیوم کار و سازنده درب و پنجره آلومینیوم هستید برای اتصال قوطی‌ها از میلگرد حداکثر ۱۰ میلیمتری استفاده کنید نه از ۱۲، ۱۴، ۱۶ که غش در معامله است و غش در معامله حرام است و مالک پول نخواهید شد.

توصیه ۵۶)

اگر در جنبه‌های تبلیغاتی و روزنامه‌نگاری فعالیت دارید و بوسیله اوراق یا خطی یا بوسیله درج در روزنامه و جراید یا نطق در مجامع یا بوسیله دیگر به کسی امری را صریحاً نسبت دهید یا آنها را منتشر نمایند که مطابق قانون آن امر جرم محسوب می‌شود و اگر نتوانید صحت آن اسناد را ثابت نمایند هتک حرمت انجام داده‌اید که موجب حد است و یک ماه تا یک سال حبس و ۷۴ ضربه شلاق یا یکی از آنها حسب مورد محکوم خواهید شد.

توصیه ۵۷)

اگر دندانپزشک هستید و بیش از حد معمول و لازم برای کسب پول دستورات غیرلازم دادید و یا دندانی که دیگر قابل استفاده نیست را بیش از ارزشش هزینه کردید ضامن هستید.

توصیه ۵۸)

اگر شغلی دارید که هزینه آن توافقی است، سعی کنید با انصاف رفتار کنید زیرا درآمدی که از راه تعدی و اجرت بیش از حد حاصل شود صرف امور ناخوشایند خواهد شد.

توصیه ۵۹

اگر در نزدیکی شما همکاری وجود دارد بهتر است با توافق یکدیگر چند نوع جنس را شما ارائه دهید و چند جنس دیگر از نوع دیگر را همسایتان و اگر امکان ندارد بدانید یکی از سوالات شب اول قبر (بعد از آنکه لحد را پوشانیدند) سوال از همسایه است که با همسایه‌ات چگونه رفتار داشتی؟!

توصیه ۶۰

اگر در کسب و کارتان خلف وعده زیاد بچشم می‌خورد و مرتباً چکها برگشت شده و تولید استرس برایتان کرده با تحقیقات کافی مقداری از سرمایه خود را در بازار بورس شرکت دهید.

توصیه ۶۱

اگر در شرایطی هستید که رسیدن به ثروت از راه صحیح و حلال ممکن نیست و با فقر و گرسنگی روزگار می‌گذرانید. پاکی و نجابت و ایمان خود را حتی به قیمت همه دنیا از دست ندهید و بدانید نعمت ایمان و ولایت ائمه اطهار بر همه دنیا فزونی دارد و بر اثر صبر و بردباری مشکلات و ناراحتیها تبدیل به راحتی و گشایش خواهد شد، مهم این است که صبور و با ایمان باشید و از جاده سلامت روح و ایمان منحرف نشوید که صبح نزدیک است.

توصیه ۶۲

پیامبر (ص) فرمودند: همانا پاکیزه‌ترین شغل، شغل بازرگانانی است که چون سخنی گویند دروغ نگویند و هر گاه امانتی به آنها سپرده شود خیانت نکنند و هر گاه وعده دهند، خلف وعده نکنند. وقتی چیزی می‌خرند، از آن نکوهش نکنند و وقتی چیزی می‌فروشند، تعریف و تبلیغ نکنند و هر گاه بدهکارند (در پرداخت بدهی خود) تعلل نورزند و هر گاه طلبکار باشند (برای گرفتن طلب خود) فشار نیاورند.

توصیه ۶۳

پاکترین درآمد مسلمان، تیری است که در راه خدا می‌اندازد. (توضیح اینکه مدافع مرزهای اسلامی و مدافع امنیت شهروندان احتیاج به سلاح گرم دارد و در بعضی مواقع بکار بردن آنها لازم می‌شود، در چنین مواقع شخصی تیرانداز با قصد قربت شروع به تیراندازی می‌کند که مؤید امدادهای غیبی هم خواهد شد.

توصیه ۶۴

هرگونه صنعت و فنی که بندگان خدا بیاموزند یا به دیگری یاد دهند مانند نویسندگی، حسابداری، بازرگانی، زرگری، بنایی، بافندگی، رفوگری، دوزندگی و فن نقاشی بشرط آنکه جانوران ذیروح نباشد و ساختن انواع ابزارهاییکه مورد نیاز مردم است و از آنها بهره برداری می‌کنند و امورشان می‌گذرد و وسیله تأمین زندگی آنهاست. انجام دادن و آموزش دادن و کار کردن با آنها و تصرف در آنها برای خود و دیگری حلال و مجاز می‌باشد.

توصیه ۶۵

ساختن ابزارهایی که هم در راههای درست کاربری دارند و هم در راههای نادرست و ابزار، کمک بهر دو می‌باشند آموختن و آموزش دادن این گونه فنون و اجرت گرفتن برای آنها و در راه آنها و کار کردن در این حرفه‌ها و برای این حرفه‌ها برای کلیه مردم در صورتیکه اهل صلاح باشند، بلامانع است اما بکار بردن این ابزارها در راه فساد و زیان زدن بهر کسی حرام است. و بر استاد و شاگرد و کاسب این صنایع و فنون گناهی نیست، زیرا منافع اینها بیش از جهات مضرشان می‌باشد و گذران زندگی مردم و بقا و پایداری آنها به این ابزارها بستگی دارد. بلکه گناه و بکار بردن آنها بعهدہ کسی است که از این وسایل در راههای فساد و حرام استفاده کند.

توصیه ۶۶

خداوند متعال صنایع و فنونی را بطور کلی حرام کرده که جز فساد و تخریب، کاربری دیگر نداشته باشند. نظیر سازها و نی‌ها و... و هر آلت لهو و لعب دیگری و صلیبها، تنها، و ساختن نوشابه‌های حرام و آنچه که فساد محض در آن است و هیچوجه صلاح و امر مثبتی در آنها وجود ندارد. آری یاد دادن و یاد گرفتن و اشتغال ورزیدن بآنها و اجرت و مزد گرفتن برای آنها و هر گونه تصرفی در آنها حرام است. مگر صنعتی باشد که گاه در امور روا و مجاز و گاهی هم راه معصیت داشته باشد (در امور مجاز حلال است).

توصیه ۶۷

کشاورزی یا پرورش روئیدنیهایی که خوردن آنها برای انسان حلال و رواست شامل دانه‌ها و حبوبات مانند گندم، جو، برنج، نخود و دیگر انواع حبوبات و دسته کنجدها و جزء آنها، هر گونه دانه‌ای که موجب تغذیه و تقویت جسم انسان باشد و خوردن آن حلال باشد کشت آنها حلال است و هر چه برای جسم انسان ضرر دارد، خوردنش حرام است. مگر در حال ضرورت و زیر نظر پزشک معالج.

توصیه ۶۸

پیامبر (علیه‌السلام) فرمودند: هرگز کسی غذایی بهتر از دسترنج خود، نخورده است. پیامبر خدا، حضرت داود علیه‌السلام (با ساختن زره) از دسترنج خود می‌خورد. هر که شب را با تنی خسته از کار بخوابد، آمرزیده شود. توصیه ۶۹) پاکیزه‌ترین کارها، درآمدی است که انسان با دسترنج خود کسب کند.

توصیه ۷۰

پاکترین کسب و درآمد، دسترنج آدمی است و هر معامله‌ای که با درستکاری همراه باشد. و کار کردن انسان با دست خودش.

توصیه ۷۱

پیامبر خدا (علیه‌السلام) بهترین درآمد، درآمد کارگری است که در کارش صداقت داشته باشد (یعنی صحیح انجام دادن و از وقتش

نکاهد).

توصیه ۷۲

خداوند عزوجل به داود (علیه‌السلام) وحی فرمود، اگر نبود که از بیت المال میخوری و با دستت اصلاً کار نمی‌کنی، البته نیکو بنده‌ای بودی.

حضرت داود چهل بامداد گریست، آنگاه خدای عزوجل به آهن وحی کرد، برای بنده‌ام داود نرم شو و آهن در دست داود نرم گردید، از آن پس داود روزی یک زره می‌بافت و آنرا به هزار درهم می‌فروخت پس (در یک سال) سیصد و شصت زره بافت و آنها را به سیصد و شصت هزار درهم فروخت و بدین ترتیب از بیت‌المال بی‌نیاز شد.

توصیه ۷۳

اگر در حال تلاش و کوشش هستید که تأمین زندگی خود و خانواده را بدست آورید و از احتیاج به مردم مبرا باشید و خدا ناکرده بر اثر حادثه‌ای جان بجان آفرین تسلیم کنید در بهترین حالات از دنیا رفته‌اید، مبادا در حال انجام معصیتی از معاصی خدا عزوجل باشیم و اجل ما برسد که در بدترین حالات از دنیا رفته‌ایم.

توصیه ۷۴

امام علی (علیه‌السلام): در هوای داغ نیمروز برای کار کردن بیرون از خانه می‌رفتند در حالیکه نیازی نداشت (خودش برود) علتش این بود که می‌خواست خدای متعال ببیند، او برای کسب روزی حلال زحمت می‌کشد. (بیابند ما هم سعی می‌کنیم) امیرالمومنین (علیه‌السلام) از دسترنج خود هزار بنده خرید و آزاد کرد و نخلستانهای زیادی را تأسیس نمود و حتی حفر چاه می‌کردند و در تاریخ است هشتاد جنگ نمود و هشتاد قنات را خود آبی نمود و همه آنها را وقف نمود بطوریکه معاویه به امروز عاص گفته بود تفریح علی در میدان جنگ است و سختی او در صلح که حفر قنات و کشاورزی می‌کند.

توصیه ۷۵

مردی به رسول خدا (علیه‌السلام) عرض کرد من این فرزندم را سواد آموخته‌ام، حالا او را بچه شغلی بگمارم؟ حضرت فرمود: خدا پدرت را بیامرزد، او را در هر شغلی بگذار امام به پنج گروه مسپارش: سیاه، زرگر، قصاب، گندم فروشی (محتکر) و برده‌فروش. مرد عرض کرد ای رسول خدا سیاه کیست؟ فرمودند: کسی که کفن می‌فروشد (فقط) و آرزوی مرگ افراد امت مرا دارد، در حالیکه یک نوزاد امت خود را، از هر آنچه آفتاب بر آن می‌تابد بیشتر دوست دارم. اما زرگر، زیرا به فکر مجنون ساختن افراد امت من است اما قصاب، زیرا آنقدر حیوان می‌کشد که رحم از دلش رخت برمی‌بندد، اما گندم فروش زیرا ارزاق امت مرا احتکار می‌کند. اما برده فروش، زیرا جبرئیل (علیه‌السلام) نزد من آمد و گفت ای محمد! بدترین افراد امت تو کسانی هستند که انسان خرید و فروش می‌کنند.

توصیه ۷۶

خوشا به حال کسیکه در نظر خود خوار است و کسب و کارش پاکیزه و نیت و درونش پاک و خوی او نیک است. زیادی دارایی خود را انفاق می‌کند و زبانش را از زیاده گویی، نگه می‌دارد. حضرت علی (علیه‌السلام).

توصیه ۷۷)

ای فرزند آدم! هر چه بیش از خوراکت گردآوری، تو خزانه دار آن برای دیگری هستی.

توصیه ۷۸)

از امام صادق (علیه السلام) سؤال کردند: چرا اصحاب عیسی (علیه السلام) روی آب راه می‌رفتند، اما اصحاب محمد (علیه السلام) راه نمی‌رفتند؟ فرمود چون اصحاب عیسی (علیه السلام) از طلب معاش بی‌نیاز شدند، اما اینان، در بند معاش بودند. (اثر رزق حلالی مانند مائده آسمانی چنین خواهد بود.)

توصیه ۷۹)

امام صادق (علیه السلام) می‌فرمایند: درآمد حرام، در نسل اثر می‌گذارد. (لذا توصیه می‌شود آنطور که از حیوان درنده فرار می‌کنید از درآمد و لقمه حرام دوری کنید که هم در خود شخص هم در نسل آن مؤثر است).

توصیه ۸۰)

پیامبر خدا (علیه السلام) می‌فرمایند:

و ای بر بازرگانان (و کسبه) امت من، از آری به خدا و نه بخدا گفتنهایشان، و ای بر صنعتگران (و پیشه‌وران) امت من، از امروز و فردا کردنهایشان (خوش قول بودن بازرگانان و پیشه‌وران و کسبه بازار مسلمین را گرم و پرتلاش و پردرآمد می‌کند و بعکس بدقولی رکود و کساد و بی‌اعتمادی به ارمغان خواهد آورد).
تهیه جنس خوب و درآمد کم باعث رونق کسب و کار خواهد شد.

توصیه ۸۱)

توصیه ۸۱)

نقل است که حواریان عیسی (علیه السلام) هر گاه گرسنه می‌شدند می‌گفتند یا روحا... گرسنه ایم پس عیسی (علیه السلام) با دست خود بزمین چه دشت بود و چه کوه، می‌زد و برای هر یک از حواریان دو گرده نان بیرون می‌آمد و هر گاه تشنه می‌شدند می‌گفتند تشنه‌ایم حضرت با دستش بزمی

توصیه ۸۲)

حضرت داود (علیه السلام) بر کفشگری گذشت و به او فرمود: کار کن و بخور زیرا خداوند، کسی را که بخورد و کار (مشروع و حلال) نکند، دوست نمی‌دارد.

توصیه ۸۳)

پیامبر ما حضرت محمد (ص) فرمودند به بیشترین چیزی که بعد از مرگم، از آن بر اتمم می‌ترسم، این کسبها و درآمدهای حرام است و شهوت ناپیدا و رباخواری است.

توصیه ۸۴)

بفرمایش حضرت علی (علیه السلام) بزرگترین گناه ترس است (مگر ترس از گناه) (حتی خداوند متعال هم ترس ندارد زیرا از هفتاد پدر و مادر مهربان مهربانتر است)
از کار مشروع نباید ترسید و با کمی دقت و علاقمند به کار و اسلام شغل مورد نظرش را استاد خواهد شد.

توصیه ۸۵

بعضی از حرفه‌ها (سرگرمی و گناه) مانند دزدی و قاچاق یا کلاهبرداری از ابتدای شروع به تشویش و نگرانی و اضطراب توأم است و حتی در خانه و خانواده خود آرامش ندارد و هر کسی آنان را بشناسد همچنان که از حیوان درنده‌ای فرار می‌کند از ایشان دوری می‌کند که متأسفانه هم برای مجرمان هم برای مصرف‌کنندگان و خانواده‌ها ایجاد فساد و ناایمنی خواهد کرد و هیچ مکتب آسمانی این حرفه‌ها را تأیید نمی‌کند.

توصیه ۸۶

در اسلام دستور است که مرد دزد و زن دزد را دستشان را قطع کنید. (اگر چه تحت شرایطی است) آیا شایسته است دستی که باید در پیشرفت اهداف خود و خانواده و مملکت خدمت کند قطع شود و عمری را از یک عضو اصلی بدن خود را محروم کند و نکته ظریف قرآن در این است که اول مرد را ذکر کرده چون مرد قوی و نان‌آور خانواده و پدر است.

توصیه ۸۷

از نظر اجتماعی دزد با دید خیانت به اموال مردم رویت می‌شود و وی را شخصی خدانشناس و بی‌ایمان می‌پندارند زیرا در حالیکه کسی جز خدا و فرشتگان نیست به اموال مردم خیانت می‌کند و زحمات مردم را که در طول ۶۰-۵۰ سال با صدمه و سختی تهیه کرده‌اند در ظرف چند ساعت چپاول می‌کند اگر چه بیشتر سارقین گرفتار قانون و زندان و یا به درک اسفل جهنم شده‌اند که باید گفت:

مرد آخر بین مبارک بنده‌ای است نه مرد لحظه‌بین!؟

توصیه ۸۸

مسئله قاچاق مواد مخدر و مشروبات الکلی گناه و جرمش از دزدی به مراتب بیشتر است و این قماش افراد با هستی مردم و جامعه مبارزه می‌کنند که روز بروز بر شدت جرم آنها افزوده خواهد شد. و قاچاق اساس پیشرفت کشور را دچار آسیب می‌کند.

توصیه ۸۹

فروش مواد غذایی که از تاریخ مصرفشان گذشته و یا فاسد شده‌اند و یا در شرف فاسد شدن می‌باشند. جرم و پول آنرا فروشنده بخریدار ضامن است.

توصیه ۹۰

شخصی از معصوم سوال می‌کند اگر شیء در مکانی بود و صاحب آن نبود آیا ما مجازیم برای خودمان برداریم، حضرت

می‌فرمایند خیر، اگر دستی اشیاء گم شده را بر ندارد دیر یا زود صاحبش پیدا خواهد شد (البته اگر احتمال از بین رفتن بدهیم مسئولیت بیشتر است که با برداشتن باید پی صاحب آن گشت و نهایتاً اگر مأیوس شدید از طرف صاحب صدقه بدهید).

توصیه ۹۱)

دزدی به خانه مسکینی برای سرقت رفت و کنار مسکین دستار خود را پهن کرد تا آنچه می‌یابد، در آن قرار دهد و ببرد، از قضا هر چه گشت چیزی برای بردن نیافت آمد که دستار خود را جمع کند و برود، دید مسکین روی آن غلطیده و بخواب است، از خیر دستار گذشت و تصمیم گرفت از خانه بیرون رود مسکین چون متوجه رفتن وی شد. گفت درب را ببند. دزد گفت بگذار در باز باشد تا دیگری رواندازت را بیاورد. همچنین گفته شده است که دزدی مال مداح اهل بیت را با گفتن یا علی بلند کرد که ببرد، مداح رسید و به دزد گفت بی انصاف من هزاران یا علی یا حسین یا محمد یا فاطمه گفتم تا این مال حاصل شده است تو با یک علی گفتن می‌خواهی ببری.

توصیه ۹۲)

دزدی در کنار جاده‌ای تمارض کرده و صدای آه و ناله سرداد که سواری با اسبی قیمتی از آنطرف گذشت. سوار چون آه و ناله آن شخص را شنید، پیاده شد و از احوال او جو یا شد، وی گفت عسل و خربزه خورده‌ام و به شکم درد مبتلا شده‌ام، سوار گفت ای برادر عسل با خربزه که با یکدیگر نمی‌سازند دزد گفت فعلاً که با هم ساخته‌اند و پدر مرا در آورده‌اند، بهر حال سوار او را کمک به سوار کردن کرد تا بنزد طبیب ببرد، همینکه دزد سوار شد به اسب هی زد و فرار کرد، سوار گفت صبر کن، دزد اندکی درنگ کرده سوار قبلی گفت این خدعه و نیرنگ را جایی تعریف نکن که رسم رحم و مروت و جوانمردی بسته خواهد شد مدتی گذشت، دزد پیاده با رفیقش در کنار جاده ایستاده بودند که دیدند سوار کار، همان سوار قبلی است و دزد همان درمانده و پیاده و مفلک... که گفته‌اند مال حلال بچند نسل می‌رسد، و مال حرام یا در زمان حیات شخص از بین می‌رود یا در زمان وارث از بین می‌رود.

توصیه ۹۳)

ما ایرانیان اکثراً شیعه جعفری هستیم و فرهنگمان آمیخته به دستورات قرآن و سنت است. متأسفانه الگوی زندگی بعضی از جوانان از فرهنگ غرب نشئت می‌گیرد و از طریق ویدئو، ماهواره و مجله‌های مبتذل و... خود را مورد بمباران تبلیغاتی قرار داده و از فیلمهای غربی نکات منفی و حرام آنرا استفاده می‌کنند. غافل از اینکه چنین افرادی زندگی را فقط به عمر دنیا که ۷۰-۶۰ سال است خلاصه می‌دانند و عالم برزخ و قیامت و تجسم اعمال که جاویدانند را معتقد نیستند ولی فرهنگ دینی اجتماعی ما با آنان ۱۸۰ درجه فرق می‌کند بهر حال چه سرقت چه آدم ربائی و چه جنایت از هر نوعی باشد دیر یا زود بطریقی که تصورش برای خاطی نمی‌آید، گیر کرده و مکافات عمل خود را خواهد دید.

توصیه ۹۴)

در کشور خودمان بعضی از آداب و رسوم است که در شهری عادی و مرسوم است و در شهر دیگر همانکار اهانت تلقی می‌شود (مثل شیربهاء و)... ولی اگر همه از کتاب و سنت پیروی کنند، جامعه‌ای ایده‌آلتر و مورد تأییدتری خواهیم داشت و هر کاری را که می‌خواهیم انجام دهیم اول حکم آنرا بدانیم بعداً انجام دهیم، حتی مجرم اجتماعی اگر از قانون ابراز بی‌اطلاعی کند، قاضی او را

تبرئه نمی‌کند و حد جرم را برایش صادر می‌کند.

در انگلستان سنت است روز مهمانی مردخانه اکثر کارها را انجام دهد حتی پخت و پز، ولی در ایران مرد خانه آنروز کمی هم دیرتر به منزل می‌آید حال چطور بخود اجازه تقلید کورکورانه از غرب را می‌دهیم.

توصیه ۹۵

روانشناسان محیط خانواده و مدرسه را بعلاوه تجربیات شخصی را تصویرات ذهنی او می‌دانند که بر اثر آنها چگونگی رفتار شخص معین می‌شود.

و بعضاً وراثت، محیط و تعلیم و تربیت را چگونگی رفتار شخص می‌دانند. در هر صورت موارد فوق بیشتر اجباری است و آنچه اختیاریست رفتار انسان است که خوب بیندیشد تا خوب عمل کند و بقولی دریاگونه فکر کن تا اقیانوس شوی.

توصیه ۹۶

اصول بهداشت روانی محیط کار بستگی به احترام به شخصیت خود و دیگران دارد. و از طرف دیگر شناخت تواناییها (مالی یا جسمی یا)...

خود و دیگران و پذیرفتن رابطه علت و معلولی در رفتار، بنابراین اگر کسی خوش برخورد است همانند کسی است که گلی را بخواهد به دوستش تقدیم کند که قبل از رسیدن بدوست بوی خوش آن، بخودش می‌رسد.

نکوهش مکن چرخ نیلوفری را

برون کن ز سر باده خیره سری را

تو خود اختر خویش را میکنی بد

مدار از فلک چرخ نیک اختری را

توصیه ۹۷

عدم موفقیت ناشی از فقدان توانائی و تلاش شخص است که در صورت میل، با افزایش تلاش شخص، تأمین سلامت روان حاصل می‌شود و در صورت احساس ناامیدی و عدم میل به تلاش اختلال در سلامت روان حاصل می‌شود.

توصیه ۹۸

سعی کنید رفتاری موقرانه و متین، بردبارانه و ملایم داشته باشید و بیش از اندازه کار نکنید زیرا در مکتب ما دو دستور زمان کار داریم در یک مورد می‌فرمایند:

۲۴ ساعت را به سه قسمت تقسیم کنید یک قسمت (۸ساعته) برای کار و تأمین معاش زندگی یک قسمت برای عبادت و یک قسمت برای خواب، در مورد دیگر می‌فرمایند:

۲۴ ساعت را به چهار قسمت تقسیم کنید. یک قسمت (۶ ساعته) برای کار و تأمین معاش یک قسمت برای عبادت یک قسمت برای خواب و یک قسمت مجلس انس (صله رحم و) (...ناگفته مشخص است جوانان عزیز که اول کارشان است و از پتانسیل جسمی و روحی بیشتری برخوردارند می‌توانند با قصد قربت از قسمتی بکاهد و به دیگری بیفزاید).

توصیه ۹۹)

سعی کنید کارها را بدون عصبانیت و خشونت انجام دهید و چنانچه مولایمان حضرت علی (علیه السلام) می‌فرمایند بزرگترین تفریح کار است، کار را برای تفریح انجام دهید و از انجام آن لذت ببرید.

توصیه ۱۰۰)

نسبت به وعده‌های خود حساس باشید ولی نگران نباشید چون با تفویض اختیار و نوشتن برنامه زمانبندی کار بدون احساس نگرانی قادر به انجام کار و وعده خود خواهید شد.

توصیه ۱۰۱)

بهتر است چند هدف را توأم انتخاب نکنید و هر کار را در فرصت خود انجام داده سراغ کار دیگر بروید (اگر مجبورید بدون نگرانی و استرس انجام دهید).

توصیه ۱۰۲)

اهل لاف و گزاف نباشید و بدانید که دروغ کلیه هر شریست. آقا امام صادق (علیه السلام) می‌فرمایند: دروغ مگو، که شکوهت از بین می‌رود و پیامبر (علیه السلام) می‌فرمایند: دروغ روسیاهی می‌آورد.

توصیه ۱۰۳)

موارد فوق چنانچه رعایت شود شما را از استرس و هیجان دور می‌کند و بتجربه ثابت شده است افراد مذهبی و دین‌باور از سلامتی جسمی و روحی بهتری برخوردارند و یاد خدا (ذکر، نماز و...) ایجاد نشاط و تسکینی می‌کند که از مصرف داروهای آرام‌بخش بمراتب مؤثرتر و بی‌ضررتر است لذا اگر دنیا هم می‌خواهیم باید با تحقیق و منطق، باورهای معنوی را در خود و خانواده‌مان پرورش دهیم.

توصیه ۱۰۴)

نشانه‌های جسمانی افرادی که استرس دارند. عبارت است از:

- ۱- بیماریهای گوارشی، قلبی، سردرد، سرطان.
- ۲- اختلال در سیستم دفاعی بدن ۳- خستگی ۴- تغییر وزن ۵- دردهای عضلانی ۶- کهیر ۷- قسمتی از بدن شروع به زدن می‌کند ۸- دندان بهم ساییدن ۹- سرد شدن دست و پا ۱۰- افزایش فشار خون ۱۱- سوء هاضمه ۱۲- ناراحتی‌های قاعدگی ۱۳- تغییر ضربان قلب ۱۴- حرف زدن با خود.

توصیه ۱۰۵)

نشانه‌های روانی، اجتماعی که استرس دارند عبارت است از:

- ۱- احساس بی‌هودگی

۲- افسردگی

۳- تحریک پذیری

۴- تنفر و انزجار (نسبت به خود)

۵- فرار از جمع (چون منطقی نیست)

۶- عصبانیت

۷- کابوس

۸- تشنگی ذهنی

۹- احساس منفی نسبت به خود.

توصیه ۱۰۵

هدایت یا مدیریت کردن استرس، شامل موارد زیر است.

- ۱- هوشیاری و مواظبت در برابر استرس (دور کردن یا دور شدن از منبع استرس‌زا با تغییر دادن چیزی یا رویه‌ای).
- ۲- پذیرش آن وضعیت (مثلاً بناست آب شهر یا گاز قطع شود با اطلاع از آن وضعیت و پذیرش آن پیش‌بینی آب ذخیره یا کپسول گاز را داشته باشیم). استرس کمتر می‌شود.
- ۳- ایجاد مقاومت در خود از طریق رژیم غذایی مناسب (کم حجم و کم چربی) ورزش (نسبت به سنی نوعی ورزش توصیه می‌شود ولی در هر حال روزانه ۳۰ دقیقه که حداقل آن پیاده روی است تعطیل نشود).
- ۴- تغییر دریافت خود از وضعیت با تغییر خویشتن.

توصیه ۱۰۶

توصیه می‌شود در برخورد با دیگران انعطاف‌پذیر باشید و گهگاهی خود را به تعلل بزیند و کمی شوخ طبع‌گرا باشید (نه زیاد).

توصیه ۱۰۷

توصیه می‌شود هیچ چیز جایگزین اعتقاداتتان را نگیرد و بعضاً پیش می‌آید مشتری بر اثر حواس‌پرتی پول بیشتری به شما می‌دهد و یا شما اشتبانه مبلغ زیادتری به حساب دیگری پرداخت می‌کنید، اگر یکی از دو طرف متوجه شدند ملزم به پرداخت و برگرداندن حق‌الناس می‌باشند.

توصیه ۱۰۸

شخصی از معصوم پرسید چکار کنم که خوشم باشد آنحضرت فرمودند: دنبال چیزی هستی که خداوند متعال در دنیا نیافریده چون انسان در رنج و سختی آفریده شده است و اگر خوشی وجود داشته باشد یا موقتی است و یا بی‌خیالی است. خوشی واقعی در بندگی خداوند متعال است.

توصیه ۱۰۹

پیشنهاد می‌شود از تلاش‌های خود بهره‌مند شوید و بقول آقا امیرالمؤمنین که می‌فرمایند:

بنوش و بنوشان، بیوش و بیوشان. همچون نابخردان حریص مباش که عمری بجمع آوری دینار و درهم صرف کرده و خود با کفنی ناچیز بدرود حیات گفته این فرومایگان خزانه‌دار غیرند و همال مظالم لذا توصیه می‌شود خودتان را هم یک وارث بدانید و برای دنیا و آخرتان توشه برگیرید چون اکثر وارثان بتوافق در اجرای وصیت نمی‌رسند. که گفته‌اند مرگ غنی مقدمه جنگ وارث است. رحمت بروح کسی که بمرد و کفن نداشت.

توصیه (۱۱۰)

خواننده محترم از رسالت حتمی مرتبت تاکنون و سپس تا ظهور حضرت بقیه... چه خونها و شکنجه‌ها و اسارت‌ها و تبعیدها و بر سردار آویختن‌ها و محرومیتها و... تحمل شده و می‌شود تا احکام شیعه به دست من و شما برسد و از آنها علاوه بر پاسداری و عمل، به نسل آینده انتقال دهیم در این راستا از قبل و بعد شهادت آقا اباعبدا... و جگر گوشه‌اش آقا علی اکبر و آقا علی اصغر تا این اواخر انقلاب شکوهمند اسلامی و پس از آن جنگ تحمیلی اکثر شهدا نیتشان پیاده‌شدن احکام اسلامی بوده است. حال اگر احکام رعایت شود و حلال و حرام خدا پاسداری شود علاوه بر شادی روح شهدا از صدر تاکنون خوشبختی خود و خانواده و اجتماعمان را خواهیم داشت که پیامبر ما فرمودند کسی که اصلاح کند بین خود و خدای خویش را (بنده خدا باشد) خداوند اصلاح می‌کند مابین او و مردم را و کسی که در صدد اصلاح کار آخرتش باشد (گناه‌کنند و واجبات بجا آورد) خداوند دنیایش را تأمین خواهد نمود.

از معصوم علیها سلام نقل است:

کمترین پاداشی که به بنده مومن داده می‌شود بهشتی است بوسعت کره زمین و دارای چهارصد طبقه است که در هر طبقه آن چهارصد حوری وجود دارد (وقلهاها الا- ماشا ا)... و آنچه از اطعمه و اشربه، مومن اراده کند برایش حاضر می‌شود و در جای دیگر آمده است:

نعمتهای بهشت را نه چشمی دیده و نه ذهنی تصور کرده اگر چه نام و شکل نعمتهای بهشت همانند نعمتهای دنیاست ولی عطر و طعم و لذت آنها از نظر خوبی قابل توصیف نیست. حال کدام انسان عاقلی است که این همه خوبی را بطور جاویدان رها کند و به مطاع قلیل و موقت و زودگذر دنیا دل خوش دارد.

تبعات حرام خواری و حق الناس

بگو: پروردگار من زشتکاریها را چه آشکار باشند و چه پنهان و نیز گناهان و افزونی جستن بناحق را حرام کرده است. «قرآن کریم» همچنین حرام است چیزی را شریک خدا سازید، که هیچ دلیلی بر وجود آن نازل نشده است یا درباره خدا چیزهایی بگوئید که نمی‌دانید (چیزهای پاکیزه را بر آنها حلال می‌کند و چیزهای ناپاک را حرام). «قرآن کریم»

پیامبر اسلام (علیه السلام) فرمودند: هر کس یک لقمه حرام بخورد نماز چهل شبش پذیرفته نشود. و خدای عزوجل بهشت را بر بدنی که از مال حرام تغذیه شود حرام کرده و کسی که گوشتش از حرام برآید، به بهشت نمی‌رود و آتش باو سزاوارتر است و هر گاه لقمه حرام به اندرون بنده وارد شود، تمام فرشتگان آسمانها و زمین او را نفرین کنند.

عبادت کردن با وجود حرام خواری مانند ساختمان بنایی است بر روی شن (و به قولی بروی آب).

حضرت علی (علیه السلام) می‌فرمایند: بد خواری است خوراک حرام.

امام باقر (علیه السلام) می‌فرمایند: هر گاه انسان مالی از حرام بدست آورد نه حجبی از او پذیرفته شود، نه عمره‌ای و نه صلّه‌رحمی و حتی در ازدواج و زناشویی او تأثیر سوء می‌گذارد.

پیامبر (علیه السلام) فرمودند: دور افکندن یک ششم درهم حرام، نزد خدا برابر است با هفتاد هزار حج پاک و پذیرفته. و رها کردن یک ششم درهم حرام نزد خدای تعالی، دوست داشتنی تر است از صد حج که از مال حلال صورت گیرد. حضرت محمد (علیه السلام): فرو گذاشتن یک لقمه حرام، نزد خدا محبوبتر است از خواندن هزار رکعت نماز مستحبی. امام علی (علیه السلام): خرمایی از نامرغوبترین نوع آن تناول کردند و روی آن آب نوشیدند. و دستی به شکم زد و فرمودند: هر کس آتش وارد شکم خود کند خدا او را از رحمت خود دور سازد.

پیامبر (علیه السلام) فرمود: هر کس این امکان برایش پیش آید که با زن یا کنیزی، حرام نزدیکی کند اما از ترس خدا دست باین کار نزند، خداوند عزوجل آتش را بر او حرام گرداند و او را از آن هراس بزرگ ایمن دارد و به بهشتش برد. و نیز فرمودند: هر مردی بتواند کار حرامی انجام دهد و آنرا فقط بخاطر ترس از خدا فرو گذارد خداوند، پیش از آخرت، در همین دنیا بهتر از آن را به وی عوض دهد.

قرآن در سوره نساء آیه ۲۹ می فرماید:

اموال یکدیگر را از طریق نامشروع و غلط و باطل نخورید.

یعنی هرگونه تصرف در مال دیگری که بدون حق و بدون مجوز منطقی و عقلانی بوده باشد حرام است، در ادامه آیات قرآن، به هنگام نکوهش از قوم یهود و ذکر اعمال زشت آنان می فرماید: آنها در اموال مردم بدون مجوز و بنا حق تصرف می کردند. بنابراین هرگونه تجاوز، تقلب، غش، معاملات ربوی، رشوه، خرید و فروش اجناسی که فایده منطقی و عقلایی در آنها نباشد. خرید و فروش وسایل فساد و گناه، در تحت این قانون کلی قرار دارند، مگر اینکه فروش در اموال دیگری از طریق داد و ستد یا مجوزهای شرعی باشد که از رضایت باطنی دو طرف سرچشمه بگیرد نه اغفال و تهدید و ارباب و غیره.

حضرت علی (علیه السلام) می فرماید: اما ظلمی که بخشوده نمی شود ظلمی است که بعضی از بندگان خدا بر بعضی دیگر می کنند. (نهج البلاغه، خطبه ۱۷۵)

امام صادق (علیه السلام) می فرماید: در پل صراط گزیده‌ای وجود دارد که هر کس بر ذمه‌اش حق الناس وجود داشته باشد، از آن نمی تواند رد شود. (وسائل الشیعه، ج ۳۳۹)

از امام علی علیه السلام نقل شده است که در روز قیامت خداوند می فرماید:

امروز در میان شما با عدالت حکم می کنم و بهیچ کس در دادگاه من ظلم نمی شود. امروز حق ضعیف را از قوی می گیرم. امروز بنفع مظلوم از ظالم دادخواهی می کنم (یا از طریق گرفتن کارهای نیک ظالم و قرار دادن آنها در پرونده مظلوم و یا از طریق برداشتن گناهان مظلوم و اضافه نمودن آنها به گناهان ظالم) تنها آن دسته از ظالمان امروز نجات می یابند که مظلوم از حق خود بگذرد.

نقل شده است که پیامبر (علیه السلام) از یارانش سؤال فرمودند: آیا می دانید مفسدان امت من چه کسانی هستند؟ گفته «یا رسول الله» مفسل در میان ما کسی است که پول و مال ندارد.

حضرت فرمود: مفسدان امت من کسانی هستند که با نماز و روزه و ذکات وارد محشر می شوند. اما چون در دنیا حق الناس را اداء نکرده اند کارشان پیچیده است

به یکی ناسزا گفته اند و به دیگری نسبت ناروا داده اند و یا مال کسی را خورده اند و با این تجاوزها مورد بازخواست خداوند قرار می گیرند و از حسناتشان برداشته می شود و به آنها داده می شود و اگر حسناتشان باندازه کافی نباشد از گناهان صاحبان حقوق در پرونده اعمال آنها نوشته می شود، پس از آن در آتش جهنم افکنده می شوند و چنین افرادی مفسدان روز قیامت می باشند.

در بُعد فقه، حق الناس، جایگاه خاصی دارد و می‌توان گفت که در تمام ابواب فقه بنحوی از حق الناس، از طهارت تا ارث و دیات سخن بمیان آمده است.

مردم از خطر میزان در روز قیامت رهایی نمی‌یابند، جز کسانی که در دنیا تصفیه حساب کرده‌اند و در آنجا همه طلبکاران، اطراف انسان را می‌گیرند و هر یک بنحوی حق خود را طلب می‌کنند یکی می‌گوید تو غیبت مرا کردی، دیگری می‌گوید تو بمن تهمت زدی، تو بمن ظلم کردی و...

حق الناس شامل دوازده مورد زیر است:

- ۱- در نماز باید مکان و لباس نماز گزار غصبی نباشد.
  - ۲- در حج باید لباس احرام غصبی نباشد.
  - ۳- در وصیت نباید حقوق موصی و موصی له، تضييع شود.
  - ۴- در ارث نباید حقوق ورثه و حقوق میت از بین برود.
  - ۵- طولانی‌ترین آیه قرآن درباره حق الناس است (بقره آیه ۲۸۲).
  - ۶- در حق الناس فرقی نمی‌کند که حق کوچک باشد یا بزرگ، حتی یک دانه گندم هم حساب دارد و کسی نمی‌تواند آنرا از بین ببرد.
  - ۷- در حق الناس تفاوتی بین مرد و زن، کوچک و بزرگ، ضعیف و قوی وجود ندارد.
  - ۸- انسان ممکن است سه نوع ظلم کند، ظلم بخدا، ظلم بخود و ظلم به دیگران: ممکن است خداوند دو قسمت اول را ببخشد، ولی ظلم بحقوق دیگران را نمی‌بخشد، مگر اینکه صاحبان حقوق از او راضی شوند.
  - ۹- با توجه به اهمیت حق الناس لازم است که هر شخصی، برای رسیدگی به بدهی‌ها و طلب کاریهای خود، دفتری داشته باشد.
  - ۱۰- لازم است هر شخصی باندازه‌ای که فکر می‌کند در گذشته از حقوق دیگران تضييع نموده رد مظالم بدهد و اگر نمی‌تواند بدهد، حداقل وصیت کند تا بعد از خودش دیگران بدهی او را بدهند یا حلالیت بطلبند.
  - ۱۱- اسلام، طهارت و نجاسات را آسان گرفته و مردم آنرا بر خود سخت می‌گیرند اما به حق الناس، مال و آبرو و جان مردم، بسیار اهمیت داده ولی مردم آنها را ساده می‌انگارند.
  - ۱۲- محدود کردن حق حیات، امنیت، آزادی و حقوقی که بر اثر کار و تلاش بدست می‌آید. اگر بدون ضوابط شرعی باشد ایجاد حق الناس می‌شود، همچنین حقوق موضوعه که در هر جامعه و کشوری به تناسب فرهنگ‌ها و نیازهای خود، حقوقی را برای افراد و جامعه قرار داده‌اند که حق الناس در جامعه اسلامی است.
- در جوامع غیر مذهبی ضمانت اجرای حقوق و حدود و عدالت، با نیروی حکومتی است که افراد را تحت فشار قرار دهد تا حقوق و وظایف محوله را انجام دهند. اما در جوامع مذهبی بخصوص جامعه اسلامی به معنای واقعی و ایده‌آل، علاوه بر نیروی بیرونی، نیروی درونی (ایمان) نیز عامل مهم برای اجرای عدالت و رعایت حقوق، خداوند و مردم است و مادامیکه این نیرو، در جامعه‌ای وجود داشته باشد، حقوق فردی و اجتماعی کمتر پایمال می‌شود زیرا که تک‌تک افراد این جامعه در هر زمان و مکان، خود را مشمول و مخاطب دستورات الهی می‌دانند و خداوند را بر تمام اعمال خود حاضر و ناظر می‌بینند.
- این ایمان و اعتقاد راسخ و عامل درون، آنها را بر انجام وظایف و ادای حقوق ملزم می‌سازد، بلکه آنان را بسوی حق‌داران بحرکت در می‌آورد تا حق آنان را بپردازد یا اینکه صاحبان حق به سراغشان بیایند و حقشان را مطالبه و اقامه دعوی کنند.

آثار و پیامدهای حق الناس (حسب حقوق مردم)

- ۱- حق الناس باعث محرومیت از برکت رزق است
پیامبر اکرم (علیه‌السلام) فرمودند: کسیکه از حقوق مسلمانان خودداری کند، خداوند او را از برکت رزق محروم می‌گرداند، مگر اینکه توبه کند.
- ۲- حق الناس و از بین رفتن لذت عبادت
یکی از بزرگان می‌گفت: مدتی بود که حال نماز شب خواندن را نداشتم و از عبادت و نماز و رابطه با خدا لذت نمی‌بردم، و علتش را هم نمی‌دانستم و هر چه گریه و زاری و التماس می‌کردم بجایی نمی‌رسیدم. بالاخره، شبی در عالم خواب بمن گفتند، کسی که خرمای حرام بخورد دیگر از عبادت لذت نمی‌برد. از خواب برخاستم و فکر کردم دیدم همانطور که من برای خرید خرما رفته بودم و وقتی صاحب مغازه خرما را بمن داد دیدم یکی از خرماها نرسیده و من بدون اجازه صاحب مغازه آن خرما را برداشتم و روی خرماهایش گذاشتم و یک خرمای خوب برداشتم و خوردم. از آن ساعت حال معنوی از من گرفته شد.
- ۳- حق الناس باعث عدم استجاب دعاست
امام صادق علیه‌السلام می‌فرمایند: هر گاه یکی از شما می‌خواهد دعایش مستجاب شود، کسب خود را پاک کند و حق مردم را به آنان بازگرداند. زیرا دعا بنده‌ای که در شکمش مال حرامی هست یا در نزد او حقی از حقوق مردم ضایع شده باشد بسوی خدا نمی‌رود.
- ۴- حق الناس و عذاب قبر
حق الناس باعث عذاب قبر میشود. تا موقعیکه خود یا ورثه‌اش حق الناس را رد کنند.
- ۵- حق الناس و گرفتگی عالم برزخ
شخص بدهکار بمردم حتی در عالم برزخ معذب است تا بطریقی بدهکاریش پرداخت شود.
- ۶- حق الناس و خوردن آتش دوزخ
امام صادق علیه‌السلام: به ابی بصیر فرمودند: کسی که مال برادرش را به ظلم بخورد و به او برنگرداند در قیامت قطعه‌ای از آتش جهنم خواهد بود.
- در بعضی روایات آمده در برابر هر درهمی ۶۰۰ نماز از مدیون گرفته می‌شود و به طلبکار داده می‌شود.
- ۷- حق الناس و محرومیت از بهشت
امام صادق علیه‌السلام فرمودند: خداوند به ذات خود سوگند یاد کرده که سه طایفه را در بهشت جای ندهد ۱- کسیکه خدا را انکار کند،
۲- کسیکه امام و رهبر دین را رد کند
۳- کسیکه حق مسلمان را باز دارد.
- ۸- پیرمردی از طایفه نخع گوید که به امام باقر علیه‌السلام: عرض کرد (من از زمان حجاج تا حال همیشه والی بودم آیا برای من توبه ممکن است) امام ساکت ماند تا دو مرتبه سؤال کردم، حضرت در پاسخ فرمودند: نمی‌توانی، تا آنکه حق تمامی اهل حقوق را نپردازی توبه تو قبول نیست.
- ۹- هنگامیکه پیامبر (علیه‌السلام) از مکه به مدینه هجرت کرد به علی علیه‌السلام فرمود: یا علی! ما به سوی مدینه هجرت می‌کنیم و توبه مکه برگرد و در روز روشن به صدای رسا اعلام کن که محمد از شهر خارج شده، هر کسی امانتی در نزد او دارد یا از وی طلبکار است، بیاید و امانت خود را بگیرد.

داستانها و حکایت‌ها سیدمهدی شمس‌الدین، ص ۹۹

سیره معصومان علیها السلام در زمینه حق الناس

۱- مردی بنام شعیب نقل می‌کند در باغ امام صادق علیه‌السلام عده‌ای کارگر مشغول کار بودند و قرار شد تا عصر کار کنند، همینکه کارشان تمام شده حضرت به معتب (غلامش) فرمود: مزد کارگران را پرداز قبل از آنکه عرق بدنشان خشک شود. (بحار الانوار ج ۴۷/۵۷)

۲- اسماعیل بن خالد می‌گوید از امام صادق علیه‌السلام شنیدم که فرمود امام باقر علیه‌السلام ما را جمع کرد و فرمود ای فرزندانم! پرهیزید از تعرض به حقوق دیگران.

۳- مردی بنام ابن عمیر از پدرش نقل می‌کند که امام حسین علیه‌السلام به من امر فرمود در میان لشکریان اعلام نمایم کسی که بدهکار است همراه و هم رزم امام حسین علیه‌السلام نباشد. زیرا کسی که بمیرد در حالیکه تصمیم نداشته باشد بدهی‌اش را پردازد داخل آتش جهنم می‌شود. (کلمات‌الحسین ج ۷/۴۱۸)

در آمدهای حرام:

تحصیل درآمد از راه تولید و یا خرید و فروش موادی که برای بشر زیان‌آور و یا بی‌فایده است. مانند خرید و فروش مواد مخدر و آلات قمار و درآمدهائیکه از طریق کارهای مضر و بیهوده بدست می‌آید، مانند لهو و غنا و هجو مؤمن حرام است. پس هر مقدار پول که خارج از ضابطه شرعی باشد، مثلاً با فریب کاری و نیرنگ از مالک گرفته شود یا بی‌اذن و اجازه صاحب مال در آن پول تصرف شود یا به بهانه واهی از برگرداندن باقیمانده پول طفره برود حلال نیست. در اینجا چند نمونه از مصادیق درآمدهای حرام اشاره میشود.

در آمدهای حرام شامل موارد زیرند:

۱- کم فروشی:

یکی از مظاهر تضییع حق الناس کم فروشی است که می‌توان گفت در همه زمانها و در همه اصناف و شغل‌ها بنحوی وجود داشته و دارد. بطوریکه یک سوره از قرآن کریم بنام مطففین آمده است و با کلمه «وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ» وای بر کم فروشان شروع شده است.

۱۲- کم کاری:

کم کاری دیرتر از وقت تعیین شده سرکار آمدن و زودتر از اتمام وقت کار را ترک کردن است، در ساعات کاری، کار شخصی خود را انجام دهند. با همکاران بجای کار، به صحبت و گفتگوی بیهوده می‌پردازند. تلفنی با دوستان یا خانواده‌اش صحبت کند، بی‌کار می‌نشیند یا قدم می‌زند در صورتیکه کارهای زیادی دارد. (اگر کاری نبود رئیس بالاتر مسئول است)

۱۳- غصب و تصرف حرام:

یکی از تصرفهای حرام غضب است که انسان از روی ظلم بر مال، یا حق کسی مسلط شود که یکی از گناهان بزرگ است. اگر چیزی که غضب کرده خراب کند باید آنرا تبدیل به احسن کند، و به صاحبش برگرداند. تصرف در مال مشترک بدون رضایت شریک، غضب و حرام است و نماز در آن باطل است.

۱۴- قمار:

هر نوع بازی، که در آن شرط کنند شخص برنده از کسی که بازی را باخته پولی یا چیز دیگری بگیرد قمار و حرام است بجز مسابقات اسب سواری، تیراندازی، شنا.

۱۵- احتکار:

احتکار به معنای نگهداری طعام یا اجناس ضروری مردم برای گران فروشی است و محتکر، کسی را می‌گویند که ارزاق عمومی و لوازم ضروری مردم را برای رسیدن به پول بیشتر، انبار نموده و از عرضه کردن بموقع آن خودداری می‌کند.

۱۶- رشوه خواری:

یکی از گناهان بزرگی که از قدیمترین زمانها دامنگیر بشر بوده و امروز با سرعت بیشتر ادامه دارد و یکی از بزرگترین موانع اجرای عدالت اجتماعی بوده و هست.

پیامبر (علیه السلام) فرمودند: رشوه دهند و گیرنده و واسطه بین این دو همگی ملعون هستند و در آتشند. حضرت علی (علیه السلام) فرمودند: خورنده مال حرام، آنکسی است که خواسته برادر دینی‌اش را برآورد و سپس هدیه‌اش را قبول کند.

۱۷- ربا خواری:

یکی از درآمدهای حرام که از مصادیق بارز تضييع حق الناس است مسئله ربا و بهره است قرآن در این زمینه می‌فرماید. ای کسانی که ایمان آورده‌اید ربا (و سود پول) را چند برابر نخورید، از خدا پروا کنید تا رستگار شوید. امام صادق علیه السلام فرمودند: خداوند اگر بخواهد قومی را هلاک کند ربا خواری را در میان آنها رواج می‌دهد. (وسائل الشیعه ج ۱۲/۴۲۶)

اگر ربا خواری در جامعه رایج شود، قرض و کارهای خیر دیگر ترک می‌شود.

۱۸- دزدی و مصادیق آن:

یکی از گناهان کبیره‌ای که حد شرعی دارد، سرقت و دزدی است. زشتی آن برای همه مردم حتی غیر مسلمین روشن است. امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: کسی که قرض بگیرد و بخواهد بدهی‌اش را ندهد مانند دزد است و نیز فرمودند: دزدها سه دسته‌اند: کسی که زکات مالش را ندهد و کسی که مهریه‌اش را برای خود حلال بداند و کسی که قرض بگیرد و بخواهد نپردازد. دزدترین دزدها کسی است که از نمازش بدزد کسیکه وضو و رکوع و سجود نماز را آنچنان که باید انجام ندهد حکم دزد را دارد.

۱۹- غش و تقلب:

غش در معامله یکی دیگر از راههای تضييع وحق الناس است.

امام رضا علیه السلام می‌فرماید: از رحمت خدا دور است، از رحمت خدا دور است کسیکه به برادر دینی خود خدعه و خیانت کند. پیامبر (علیه السلام) فرمودند: کسیکه مسلمانی را فریب دهد در خرید و یا فروش از ما نیست.

و نیز فرمودند: کسیکه با مسلمانی در خرید یا فروش غش کند از مسلمانان نیست و در قیامت با یهودیان محشور می‌شود. (وسایل الشیعه ج ۱۴/۸۶)

از آقا امیرالمؤمنین (ع) نقل شده که فرمودند:

کسیکه با مسلمانان در مشورت غش نماید و به آنان خیانت کند من از او بری و بیزارم.

تصرفات حرام و گناهان کبیره

اشاره

نشستن در رستورانها بدون خوردن غذا، نشستن بر روی وسائل نقلیه مردم بدون اجازه، تصرف در کتاب و دفتر دیگران بدون اجازه آنها، استفاده بدون اجازه از وسایل نقلیه دیگران، تصرف و استفاده از امانت، بدون اجازه از آنچه متعلق به دیگران و مردم است حرام است.

تصرف در ملک حقیقی که خمس یا ذکات بدهکار است، حرام و نماز در آن باطل است مگر آنکه بدهکاری او را بدهند یا بنا داشته باشند بدون مسامحه پردازند.

۱- تصرف در ملک میتی

که بمردم بدهکار است حرام و نماز در آن باطل است.

در تصرف حرام، کسب و کار هم حرام می‌شود و حتی توقف در ملک حرام، حرام است.

۲- مال پیدا شده:

مالی که انسان پیدا می‌کند اگر نشانه‌ای نداشته باشد که بواسطه آن، صاحبش معلوم شود، احتیاط واجب آنست که از طرف صاحبش صدقه بدهد. اگر مال پیدا شده که نشانه دارد و قیمت آن از ۶/۱۲ نخود شرعی سکه‌دار کمتر است، چنانچه صاحب آن معلوم باشد و انسان نداند راضی است یا نه، نمی‌تواند بدون اجازه او بردارد، و اگر صاحب آن معلوم نباشد، می‌تواند به قصد اینکه ملک خودش شود بردارد و در این صورت اگر تلف شود نباید عوض آنرا بدهد.

اگر مالی که بیش از ۶/۱۲ نخود شرعی است پیدا کند و بردارد موظف است تا یکسال اعلان کند و بعد از آن بجهت صاحبش صدقه دهد. پس چه بهتر اشیائی که پیدا می‌شود هیچکس به آن دست نزند تا صاحبش پیدا شود و اگر آن جنس تلف می‌شود و بر می‌دارید تکلیف به اعلان دارید.

۳- مال یتیم:

یکی از مصادیق تضييع حق الناس خیانت در اموال یتیمان است در هر اجتماعی بر اثر حوادث گوناگون پدرانی از دنیا می‌روند و

فرزندان خردسالی از آنها باقی می‌ماند و باید اموال آنها حفظ و در موقع مناسب به آنها پرداخت شود. قرآن می‌فرماید: اموال یتیمان را (هنگامیکه بحد رشد رسیدند) به آنها بدهید و اموال (بد) خود را با اموال (خوب) یتیمان تبدیل نکنید، و اموال آنها را با اموال خودتان (بوسیله مخلوط کردن یا تبدیل نمودن) نخورید. زیرا این گناه بزرگی است. کسانی که اموال یتیمان را از روی ظلم و ستم می‌خورند، تنها آتش می‌خورند و بزودی در آتش سوزان می‌سوزند.

۴- حقوق شرعی:

بخشی از حق الناس حقوق واجب شرعی است مانند خمس و زکات و کفاره که باید پرداخته شود. امام زمان علیه‌السلام در دو توقیع (نامه، نوشته) کسانی را که خمس نمی‌دهند لعنت نموده و در یک جا می‌فرماید: لعنت خدا و فرشتگان و همه مردم بر کسی باد که یک درهم از اموال ما را حلال بشمارد و مصرف کند. ادای خمس نوعی تطهیر مال است، همانطور که امام زمان علیه‌السلام در کلامی به الحاق بن یعقوب فرمودند: اما آنچه بما رساندی مورد پذیرش ما نیست جز این که می‌خواهیم مال شما پاک شود و در جای دیگر فرمودند: اموال شما را نمی‌پذیریم الا اینکه می‌خواهیم مالتان پاک شود. (اکمال‌الدین صدوق ص ۴۸۵).

۵- قذف:

یکی از گناهان کبیره قذف است. و آن نسبت زنا یا لواط دادن به زن یا مرد مسلمان پاکدامن است. چنین افرادی اگر نتوانند ادعای خود را با بیینه و شهود به اثبات برسانند باید هشتاد تازیانه بخورند اگر کسی نسبت به مرده‌ای افتراء ببندد حد قذف بر او جاری می‌شود و فرقی بین حی و میت نیست. غیر از قذف هر نوع فحش و دشنام هم حرام است. مثل اینکه بگوید: ای فاسق، ای شراب خوار... ای سگ... پاسخ دادن به دشنام تیر حرام می‌باشد، مگر آنکه همان نسبت بخود او برگردانده شود (مثلاً بگوید خودت هستی).

۶- اذیت و آزار مردم:

اسلام روابط مسلمین را بر اساس مسالمت و رفق و مدارا با دیگران قرار داده و همگان را از اذیت و آزار مؤمنان برحذر داشته و آزار به دیگران را گناهی بزرگ بحساب آورده می‌فرماید: کسانی که مردان و زنان مؤمن را بی‌آنکه مرتکب (عمل زشتی) شده باشند آزار می‌رسانند قطعاً تهمت و گناهی، آشکار به گردن گرفته‌اند. پیامبر (ص) فرمودند: مسلمان کسی است که مسلمانان از دست و زبانش ایمن باشند. و در روایت دیگر می‌فرماید: کسی که مؤمنی را اذیت کند مرا اذیت کرده است. امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید: اعلان جنگ بمن داده است کسی که بنده مؤمن مرا اذیت کند. حضرت علی علیه‌السلام می‌فرماید: مؤمن خود را در زحمت و سختی نگه می‌دارد و مردم از ناحیه او در آسایش هستند. سفری که اسباب اذیت پدر و مادر باشد حرام است و انسان باید در آن سفر نمازش را تمام بخواند و روزه هم بگیرد.

۷- تهمت:

یکی از گناهان کبیره‌ای که مربوط به حق الناس می‌شود تهمت است. تهمت آنست که درباره بردار مسلمان چیزی گفته شود که در او وجود ندارد.

مثلاً گفته شود، فلانی دزد، خائن، چشم چران است در حالیکه او چنین نباشد: قرآن می‌فرماید: هر کسی خطا یا گناهی مرتکب شود سپس آنرا به گردن بی‌گناهی بیفکند باربهتان و گناه آشکاری را بدوش گرفته است. امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید: بهتان و تهمت زدن به بی‌گناه از کوههای بزرگ، گناهِش سنگین‌تر است. رسول خدا (ص) فرمودند: کسیکه بمرد یا زن با ایمان تهمت بزند و درباره او چیزی بگوید که در او نیست. خداوند روز قیامت او را برتلی از آتش قرار می‌دهد تا از مسئولیت آنچه گفته است برآید. تهمت زدن بهر کسی حرام است و نسبت به مرده و هر کسی که نمی‌تواند از خود دفاع کند گناهِش بیشتر است.

۸- افشاگری و ریختن آبروی مؤمن:

یکی از گناهان کبیره که حق‌الناس محسوب می‌شود، ریختن آبروی مؤمن است بهر نحوی که باشد خواه به مسخره کردن باشد خواه به عیب‌جویی و بدگویی و افشاگری. لذا توجه باینکه مؤمن کسی است که بندگی خدا را می‌کند نه بندگی هوای نفس و شیطان را و از صراط مستقیم منحرف نمی‌شود و دائماً دستورات خداوند متعال و چهارده معصوم را چراغ هدایت خود قرار می‌دهد. قرآن کریم درباره منافقانی که دوست دارند زشتی در میان مردم با ایمان شیوع یابد عذاب دردناکی را برای آنها وعده داده است. (سوره نور، آیه ۱۹) بنابراین مؤمن واقعی علاوه بر اینکه خود مرتکب کار زشت و گناه نمی‌شود بلکه بکار زشت و گناهی که از دیگران سر می‌زند راضی نیست و نهی از منکر می‌کند. پیامبر (علیه‌السلام) به کعبه‌نگاهی کردند و فرمودند: چه با عظمت هستی و حرمت تو چقدر زیاد است ولی حرمت مؤمن از حرمت تو بیشتر است. خداوند جان و مال و آبروی مؤمن را محترم شمرده است. (کشاف زمخشری، ج ۲، ص ۳۷۲) پیامبر (ص) فرمودند: کسیکه خودداری کند از ریختن آبروی مردم خداوند عفو می‌کند گناهان او را در قیامت و آبروی او را حفظ می‌کند. در جای دیگر معصوم می‌فرماید: برای کارهای مؤمن هفتاد توجیه در نظر بگیر و بی‌ملاحظه بر کار او ایراد مگیر، چون مؤمن واقعی در همه حال خدا را ناظر اعمال خود می‌داند.

۹- گناهان کبیره

که نوعاً حق‌الناس هم هست شامل عاق والدین، اسراف... می‌باشد که از حوصله این مقاله خارج است که بعضی گفته‌اند گناهان همگی کبیره‌اند چون نافرمانی خداوند متعال است و اصلاً گناه صغیره وجود ندارد و بعضی گفته‌اند گناهانی که وعده عذاب داده شده گناه کبیره و بقیه گناهان صغیره است. بهر حال هر چه عقل کاملتر و ایمان تکامل یافته‌تر باشد دوری از گناه بیشتر است تا حدی که از گناه متنفر می‌شوید و حتی حسنات ابرار سیئات المقربین خواهد شد.

راه توبه حق‌الناس:

مال و جان و ارز مسلمان حرمت خاصی دارد و اگر تزییع شود. با ندامت و پشیمانی جبران نمی‌شود و باید حقوق از دست رفته مردم جبران شود. حضرت علی (ع) می‌فرماید: یکی از شرایط توبه این است که حقوق مردم را پردازی تا خدا را به گونه‌ای ملاقات کنی که پاک باشی.

انسان اگر بخواهد واقعاً توبه کند باید حقوق مردم را بپردازد.

لذا آنچه از حق الناس، خمس و زکات، ربا و رشوه خورده باید به صاحبش برگرداند.

و اگر آبروی کسی را برده باید حلالیت بطلبد و...

و اگر دسترسی با امکان ندارد باید به عنوان رد مظالم باندازه‌ای که از حقوق مردم تزییع کرده به فقرا بدهد. پیامبر (ص) فرمودند:

کسی که ظلمی به کسی کرده باید از او حلالیت بطلبد قبل از آنکه به دیار دیگر منتقل شود که دینار و درهمی در آن وجود ندارد

و اگر دسترسی به او ندارد برای او طلب استغفار نماید.

معصومین و طلب حلالیت

طلب حلالیت آنچنان اهمیت دارد که معصومین با وجود اینکه کوچکترین گناه و ظلمی از آنها سر نزده است از مردم طلب حلالیت می‌کردند.

پیامبر (ص) در یکی از روزهای بیماریش در حالی که سرش را با پارچه‌ای بسته بودند و علی علیه‌السلام و فضل بن عباس زیر بغلش را گرفته بودند و پاهایشان بر زمین کشیده می‌شد وارد مسجد شدند و روی منبر قرار گرفت و فرمودند مردم! وقت آن رسیده است که من از میان شما بروم. اگر به کسی وعده‌ای داده‌ام، آماده‌ام انجام دهم. و هر کسی طلبی از من دارد بگوید تا بپردازم. در این موقع مردی برخاست و عرض کرد چندی قبل بمن وعده دادید که اگر ازدواج کنم مبلغی بمن کمک کنید. پیامبر فوراً به فضل بن عباس دستور داد که مبلغ مورد نظر او را بپردازد و از منبر پائین آمده و به خانه رفتند.

حضرت زهرا علیها‌السلام که در رأس تمام زنان عالم است و مظهر عصمت است در پایان زندگی کوتاهی که با حضرت علی (علیه‌السلام) داشت در آخرین ساعات عمرش رو به حضرت علی (ع) کرد و فرمود در این مدتی که در خانه‌ات بودم اگر هرگونه خلاف حقی از من سرزده مرا حلال کن. (همسران فعلی چگونه‌اند؟!)

آقایمان امیرالمؤمنین علیه‌السلام فرمودند: قوام و پایداری جامعه بر چهار مطلب استوار است. اول عالمی که به علمش عمل کند دوم جاهلی که درصدد کسب علم و برطرف شدن جهل خودش باشد. سوم ثروتمندی که زیادی ثروتش را انفاق کند. چهارم فقیری که از جاده تقوا منحرف نشود (و توکل بر خدا و تلاش خود داشته باشد).

«روزی» در کلام نبی اکرم (ص)

خداوند، روزی بنده مؤمن خویش را از جائیکه انتظار ندارد می‌رساند.

بزرگترین افراد امت من آنها هستند که نه چندان توانگرند که خود را گم کنند و نه چندان فقیر که دست به سؤال گشایند.

انتظار گشایش از جانب خداوند عبادت است و هر که به روزی اندک راضی باشد، خداوند از او بعبادت اندک راضی می‌شود.

انسان به سبب گناه از روزی محترم محروم می‌شود.

روزی بیشتر از اجل در جستجو بنده است.

وقتی خداوند بنده‌ای را دوست دارد، روزی او را به قدر کفایت قرار می‌دهد.

هیچ کس نمیرد تا روزی خود را به پایان برد.

صبح خیزی مایه برکت و رستگاری است.

بگذارید خداوند بعضی مردم را بوسیله بعضی دیگر روزی دهد.

نیکی روزی را بیفزاید.

هر که تنش سالم است و در جماعت خویش ایمن است و قوت روز خویش دارد، جهان سراسر از آن اوست.

عواملی که باعث وسعت رزق و روزیست

- ۱- خوش خلقی و خوش اخلاقی باعث وسعت رزق است و خوش اخلاقی واقعی رعایت حدود و موازین شرعیت.
- ۲- راستگویی و رعایت تقوی باعث وسعت رزق است.
- ۳- خواندن نماز اول وقت (مگر در مواقعی که حق کسی ضایع شود).
- ۴- خیرخواه مردم بودن برای مشورت و خرید و فروش و امر از دواج آنچه برای خود می‌خواهد برای دیگران هم بخواهد.
- ۵- دائم الطهارت بودن (یعنی همیشه با وضو و پاک باشد) باعث وسعت رزق می‌شود.
- ۶- خواندن نوافل بخصوص نوافل شب در نزدیک به اذان که ادامه دهد تا طلوع آفتاب.
- ۷- محبت اهل البیت حضرت ختمی مرتبت (و آن بدین ترتیب است که علاوه بر دوست داشتن ایشان به فرمایشات آنان توجه و عمل شود).
- ۸- اطاعت پدر و مادر بطوریکه اطاعت یک سرباز از فرمانده مقتدر و توانمند اطاعت میکند که رضی ا... رضی الوالدین.
- ۹- امانت‌داری و ادای حق ا... و حق الناس باعث وسعت رزق است.
- لذا پیشنهاد می‌شود شریکانی که به موازین شرعی معتقد نیستند هر چه زودتر فسخ شراکت کنید که برکت از زندگی بی‌تقوا می‌رود.
- ۱۰- برگزاری جلسات ائمه اطهار و خوراک دادن به شرکت کنندگان باعث وسعت رزق است.
- ۱۱- پرداخت ذکات و خمس باعث وسعت رزق است. که همانند حرص کردن درختان است.
- ۱۲- عمل کردن به وصیت والدین که باعث دعای ایشان است چه در حیات چه پس از فوت باعث وسعت رزق است.
- ۱۳- خواندن بعضی از سوره‌های قرآن بخصوص سوره واقعه باعث وسعت رزق است.
- ۱۴- خوش کلام بودن باعث وسعت رزق است.
- ۱۵- از حضرت رسول (ص) آمده است که روزی برای هر کس مقرر می‌باشد، بسان قطره باران بر آنکس می‌بارد. (اختیار آن بدست کسی جز خدا نیست) ولی خدای را فرونیها و تفضلاتی است که شما بوسیله کسب بدان دست می‌یابید.
- ۱۶- امام محمد باقر (ع) می‌فرمایند: هر فردی را خداوند روزی معینی مقرر فرموده که بوی می‌رسد و از سوئی مال حرام نیز بر او عرضه می‌شود، اگر از حرام استفاده نمود در عوض از حلال او می‌کاهد، و روزیهای کلان اضافه بر روزی مقرر نیز نزد خداوند می‌باشد (که بکسب یا بدعا بدست می‌آید).
- معارف و معاریف جلد سوم ۹۴ - ۱۰۹۲
- ۱۷- امیرالمؤمنین علی علیه السلام می‌فرمایند: بسیار استغفار کنید و بدین وسیله روزی را بسوی خود جلب کنید حضرت رسول اکرم (ص) روزی ۷۰ مرتبه استغفار می‌کردند در حالیکه معصوم بودند.
- معارف و معاریف جلد سوم ۹۴ - ۱۰۹۲
- ۱۸- پیغمبر (ص) بعلی فرمودند: ای علی هرگز غم روزی فردا را مخور که هر فردائی روزی خود را بهمراه دارد. و نیز از آن حضرت است که فرمودند: ای مردم رزوی هر کسی نزد خداوند مقرر می‌باشد و هر که هر مقدار که برایش مقرر شده بدستش خواهد رسید پس در کسب روزی متین و آرام باشید و آبروی خود را مبرید.
- معارف و معاریف جلد سوم ۹۴ - ۱۰۹۲

۱۹- امام عسکری (ع) فرمودند: «روزهائیکه برای هر کسی نوشته شده بحرص فراهم نیاید.

معارف و معاریف جلد سوم ۹۴ - ۱۰۹۲

۲۰- امام صادق (ع) فرمودند: خداوند روزی احمقان را زیاد کرده تا عقلا پند گیرند و بدانند که دنیا را بعقل و اندیشه نتوان بچنگ آورد.

معارف و معاریف جلد سوم ۹۴ - ۱۰۹۲

۲۱- پیغمبر (ص) فرمودند: خدا نخواستہ روزی بنده‌اش را از راههای معین تأمین کند، چه اگر بنده روزی خویش را از راه معین نداند بیشتر دعا کند.

معارف و معاریف جلد سوم ۹۴ - ۱۰۹۲

۲۲- امام صادق (ع) میفرماید: چون خداوند روزی کسی را در سرزمینی مقرر کند کاری به پیش پایش افکند که بدان سرزمین سفر کند و خواندن روزانه ۷۰ مرتبه استغفرا... و سپس ۷ مرتبه الحمدا... و سپس ۷ مرتبه سبحان ا... و سپس ۱۰۰ مرتبه استغفرا... گفتن در حالیکه حالت توبه و پشیمانی قلبی داشته باشد در وسعت رزق مؤثر می‌داند.

معارف و معاریف جلد سوم ۹۴ - ۱۰۹۲

۲۳- در حدیث آمده است که امام سجاد (ع) هر بامداد جهت کسب روزی از خانه بیرون می‌شدند روزی یکی از آن حضرت پرسید بکجا می‌روید؟ فرمود: می‌خواهم بر خانواده‌ام صدقه کنم.

وی گفت صدقه؟! فرمود: آری هر کسی که به دنبال روزی حلال باشد آن روزی از جانب خداوند عزوجل برای او صدقه است.

معارف و معاریف جلد سوم ۹۴ - ۱۰۹۲

۲۴- از امیرالمؤمنین علیه‌السلام رسیده که؛ جمع دو نماز و تعقیب پس از نماز صبح و عصر و صلہ رحم و نظافت خانه و همدردی با برادران دینی و به دنبال کسب روزی رفتن و استغفار نمودن و امین بودن و حق گفتن و حکایت اذان (هرجمله که مؤذن گوید تو نیز آهسته همان را بگوئی) و در حال دست به آب سخن نگفتن و حرص را رها ساختن و سپاس نعمت بخش حقیقی بجای آوردن و از سوگند دروغ اجتناب نمودن و پیش از غذا دست شستن و ته مانده سفره (مانند خرده نان) خوردن روزی را زیاد می‌کند.

معارف و معاریف جلد سوم ۹۴ - ۱۰۹۲

۲۵- شخصی در حضور امام صادق (ع) گفت «اللهم انی اسئلك رزقاً حلالاً طیباً» خداوند! روزی حلال و طیب از تو می‌خواهم.

حضرت فرمودند: هیئات هیئات این (روزی حلال واقعی) غذای پیامبران است ولی تو از خداوند روزی بخواه که در قیامت درباره آن ترا عذاب نکند. و نیز آن حضرت فرمودند: اینکه در قرآن آمده «و ما يؤمن اکثرهم بالله الا و هم مشرکون» (بیشتر مؤمنان بخدا مشرکند) چنین است که کسی بگوید: اگر فلانی نبود هلاک می‌شدم، اگر فلان نبود بچنین و چنان منافی دست نمی‌یافتیم، اگر فلان کس نبود عالم از کفم می‌رفت. مگر نمی‌بینی که این شخص در مملکت خدا برای خدا شریک روز بخش و مدافع قرار داده؟! راوی گوید: عرض کردم: پس بگوئیم: اگر خدا بمن منت نهد بود بوسیله فلانی حاجت من برآورده نمی‌شد.

حضرت فرمودند: آری چنین تعبیری ضرر ندارد.

معارف و معاریف جلد سوم ۹۴ - ۱۰۹۲

رزق حلال هدیه الهی است به بندگان خود

در سفر معراج حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله مشاهده کردند بعضی مشغول خوردن گوشتهای فاسد و متعفنند در حالی که گوشتهای تازه و تمیز در آن طرف موجود است. سؤال کردند این گروه چه کسانی هستند. گفتند اینها کسانی هستند که با وجود

کسب حلال و مباح مشغول کسب حرام بودند و درآمدهای حلال خود را به حرام تبدیل می‌کردند. کشاورزی و دامپروری از بهترین شغلهاست و همانند مدرس بودن از جمله شغل اکثر انبیاء و اولیاء الهی است و کماکان پیامبران به شغل دامپروری یا کشاورزی هم مشغول بوده‌اند. چون صبر و حوصله انسان را زیاد می‌کند و علاوه بر خدمت به خلق، فکر انسان را متوجه خالق خواهد نمود که هیچ کاری بدون خواست خداوند محقق نخواهد شد.

شرایط خریدار و فروشنده ۱۰ مورد است:

- ۱- خریدار و فروشنده بالغ باشند (بنابراین معامله با افراد نابالغ صحیح نیست مگر اینکه از طرف ولی او اذن داشته باشد).
  - ۲- خریدار و فروشنده عاقل باشند (لذا معامله با افراد سفیه و نادان صحیح نیست مگر اینکه دو نفر عادل با ولی وی، آن عمل را تأیید نمایند).
  - ۳- آنکه حاکم شرع یا قانون اسلامی آنان را از تصرف در اموالشان جلوگیری نکرده باشد، یا در حال بلوغ سفیه نباشد.
  - ۴- آنکه قصد خرید و فروش داشته باشند، پس اگر به شوخی بگوید مال خود را فروختم معامله باطل است.
  - ۵- آنکه کسی آنها را مجبور یا تهدید یا محصور یا اغفال یا خدعه و دروغ و جوسازی برایشان ایجاد نکرده باشد که در همه این موارد معامله حرام و باطل است.
  - ۶- آنکه جنس و عوضی را که می‌دهند شخصاً مالک باشند یعنی ملک دیگری را بدون مجوز شرعی یا قانونی حق فروش ندارد و با پول دیگری هم بدون مجوز شرعی و قانونی حق خرید ندارد که در همه این موارد معامله حرام و باطل است.
  - ۷- خریدار و فروشنده در مبادله جنس با پول توازن را رعایت کنند. مگر در مورد صلح (جنس چند میلیون تومانی را به چند هزار تومان صلح کنند).
  - ۸- خریدار و فروشنده از آرامش و امنیت برخوردار باشند. لذا خرید و فروش مواد مخدر که هم از نظر قانونی جرم است و هم برای طرفین ایجاد اضطراب و نگرانی از دستگیر شدن دارد و هم جامعه را به فساد و تباهی می‌کشاند، باطل و حرام است.
  - ۹- خرید و فروش کالاهائی که از طرف دولت اسلامی قاچاق اعلام می‌شود و از جنبه حقوقی جرم محسوب می‌شود و بعثت منافع جامعه که غلبه بر منافع فرد دارد و با نگرانی و تشویش خاطر توأم است و نوعاً ریسک‌پذیرند جایز نیست.
  - ۱۰- خرید و فروش هر شیء که به دیگری زیان رساند و برای طرف مقابل هیچ سودی حاصل نشود باطل و حرام است مانند: جادوگری، فالگیری، کف‌زنی، تردستی، کج‌دستی...
- از حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله نقل است که فرمودند:
- از امت من نیست کسی که در معامله با مسلمانان غش (خدعه) کند یا به آنان ضرر بزند یا تقلب و حيله نماید.
- هر که با برادر مسلمان خود غش کند، خداوند برکت روزی او را از بین می‌برد و راه معاش او را می‌بندد و او را به خودش واگذار می‌کند.
- لذا اگر کسی بنحوی غیر شرعی و غیرقانونی و غیراخلاقی زیانی به دیگری رساند (جسمی، روحی، مالی) ضامن است و باید جبران نماید.
- یاد گرفتن احکام معاملات به قدری که مورد احتیاج شخص است لازم و واجب است مستحب است فروشنده بین مشتریها در قیمت جنس فرق نگذارد، و در قیمت جنس سختگیری نکند، و کسی که با او معامله کرده اگر پشیمان شود و از او تقاضای بهم زدن معامله دارد، بپذیرد.

مستحب است انسان خرج روزانه خود را که کسب کرد، بقیه معاملاتش را بدون سود انجام دهد (که خود این رویه باعث رواج کار شخص خواهد شد).

مستحب است از انجام کارهای پست دوری کرد، (چون آبروی مسلمان محترم است) اگر انسان نداند معامله‌ای که کرده صحیح است یا باطل، نمی‌تواند در مالی که گرفته تصرف نماید، ولی چنانچه در موقع معامله احکام آن را می‌دانسته و بعد از معامله شک کند، تصرف او اشکال ندارد و معامله صحیح است (لذا قبل از هر خرید و فروش باید احکام و خيارات معامله را دانست). کسی که مال ندارد و مخارجی بر او واجب است مثل خرج زن و بچه و والدین در صورت فقیر بودن، باید کسب کند. مستحب است برای وسعت دادن به زندگی و دستگیری از فقرا و امور خیر بیش از تأمین زندگیش کار کند. تأمین هزینه‌های زندگی برای پدر ثواب صدقه دارد.

مستحب است برای آینده بچه‌هایش بی تفاوت نباشد ولی خود را به حرام آلوده نکند. مستحب است با افراد مؤمن و متدین و دین‌دار معامله کند.

معاملات مکروه

معاملات مکروه شامل موارد زیر است:

- ۱- کفن فروشی (منظور کاسبی است که فقط کفن می‌فروشد که باید منتظر باشد کسی از امت اسلام بمیرد تا کار او بگردد لذا اگر پارچه‌فروشی پارچه کفن هم بفروشد مانعی ندارد).
- ۲- قصابی (به علت اینکه موقع ذبح، مرتب با خون مواجه است، لذا پیشنهاد می‌شود هر چند صباحی شغل خود را تغییر دهد یا به مسافرت حلال مانند زیارت برود).
- ۳- ملک فروشی (منظور کاری است که ملت فلسطین با صهیونیست‌ها کردند و برای بقیه املاک فلسطین به زور اسلحه و حمایت ابر جنایتکاران دنیا، فلسطین اشغال شد و بیش از پنجاه سال تحمل کشتار و تجاوز و اسارت و تبعید را کرده‌اند).
- ۴- زرگری (به علت مواجه بودن با خانم‌ها که از نفس باید به خدا پناه برد که گفته‌اند مرد را زن گول می‌زند و زن را طلا) البته زنهای عقیف را همه دنیا هم قادر به فریشتان نیست و بعضی از مردهای متدین هم چنین هستند).
- ۵- معامله با مردمان پست (معاشرت با افراد ناباب و شرور و ناپاک باعث می‌شود با چنین افراد هم معامله و معاشرت داشته و همین افراد بطور ناخواسته پای انسان را به گناه و معصیت و حرام باز می‌کنند).
- ۶- معامله بین اذان صبح و اول آفتاب (این زمان فرشته رزق نزول می‌کند به زمین، و شایسته نیست وقت عبادت و راز و نیاز را به معامله و خرید و فروش ترجیح داد. کسبه عزیز تره‌بار باید حداقل نماز صبح را به جا آورند و پس از تسبیحات حضرت زهرا علیها السلام با ذکر و یاد خدا برای کسب روزی حلال به میادین بروند. چون موقع نماز در مسجد الحرام طواف هم تعطیل می‌شود و نماز خوانده می‌شود).
- ۷- خرید و فروش گندم و جو (چنانچه احتکار آن امکان داشته باشد و بطور کلی ارزاق روزمره مردم نباید احتکار شود و در دید مردم به وفور باشد).
- ۸- برای خریدن جنسی که دیگری اقدام به خریدن کرده است.
- ۹- قسم خوردن در معامله اگر چه راست بگوید.

معاملات حرام و مباح

خرید و فروش عین نجس مثل مسکرات، بول و غائط بنا به نظر اکثر مراجع حرام است.

خرید و فروش خون انسان برای معالجه بیماران بنا بر احتیاط واجب جایز است.

خرید و فروش مال غصبی بدون اجازه صاحبش حرام است و باطل.

خرید و فروش چیزهایی که مال نیست (مثل پرنده‌ای که در آسمان پرواز می‌کند و آبهایی که در زیر زمین شاید جریان داشته باشد و اسبی که فرار کرده است و ...)

خرید و فروش چیزهایی که منافع معمولی آن حرام است مثل آلات قمار و موسیقی و لهو و لعب.

خرید و فروش معامله‌ای که در آن ربا باشد حرام است.

خرید و فروش اجناس بصورت نقد و یا نسیه بلامانع است و هرگونه شرط در حین معامله صحیح است.

هر شغل مباح که آلوده به حرام شود مثل رشوه‌خواری که درآمد حلال را هم تبدیل به حرام می‌کند زیرا رشوه دهنده و رشوه گیرنده هر دو در آتشند.

شغل ممکن است حلال باشد و مصرفش در راه حرام و گناه باشد.

شغل ممکن است حرام باشد و مصرفش در راه حلال و جایز باشد.

شغل ممکن است مکروه باشد و مصرفش در راه حلال یا حرام باشد.

شغل ممنک است مستحب باشد و مصرفش در راه حلال و یا حرام باشد.

آنچه شرع مقدس تأیید می‌کند شغل یا واجب است یا مکروه است یا مستحب است یا مباح و درآمد آن در راه واجب یا مستحب یا مباح بایستی مصرف شود.

انواع رزق و توصیه‌های غذایی

و فی السماء رزقکم بما توعدون - در آسمان است رزق شما به آنچه وعده داده شده است.

رزق مانند کسب، شامل رزق حلال و طیب و رزق حرام و رزق مکروه و رزق مباح و رزق مستحب است. کسی که تصمیم بگیرد رزق حلال بخورد، حتماً روزی وی از راه حلال تأمین خواهد شد.

نقل است از شاه نعمت الله ولی چنین ادعائی داشت و می‌گفت خداوند ضامن روزی من است و کسی نمی‌تواند رزق حرام بمن بخوراند. پادشاه وقت ادعای این عارف را می‌شنود و دستور می‌دهد شخص مفلسی را پیدا کنید و به زور مالی از آن بگیریید و با پولش غذائی تهیه کنید و به شخص عارف بخورانید.

مأمورین هم در قصبه‌ای پیرزنی که فقط دارای یک بز بود و از شیر آن گذران عمر می‌کرد را پیدا کرده و با زور و کتک بز وی را ذبح کرده و کبابی فراهم نموده و شاه نعمت الله ولی را به خوردن آن دعوت کردند و ایشان هم از آن غذا تناول نمود. پس از صرف غذا جریان تهیه گوشت آن را توضیح دادند. شاه نعمت الله ولی گفت امکان ندارد. پیرزن را آوردند و گفتند بگو که راضی نیستی. پیرزن گفت من آخر عمر خود را طی می‌کنم و نذر کرده بودم قبل از فوت این بز را به شاه نعمت الله هدیه کنم که شما آن را به زور از من گرفتید.

آنچه با پول حلال به دست نیاید و یا شرع مقدس حرام کرده باشد خوردن آن حرام است. غذاهائی که برای بدن ضررشان بیش از نفعشان است خوردنش حرام است. حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند: از خوردن چیزی که میل به آن نداری پرهیز کن.

افرادی که در مالشان هم مال حلال هست و هم مال حرام، اگر مهمانی دادند با قصد اینکه از مال حلال آنها مصرف می‌کنیم،

شرکت کنید، بشرط اینکه به گناهان دیگر آلوده نشوید.

مال حلال تا هفت نسل انسان برکت دارد و مال حرام یا در زمان خودمان از بین می‌رود یا در زمان فرزندانمان.

نشستن بر سر سفره‌های حرام مانند سفره‌هایی که در آنها مشروبات الکلی چیده شده حرام است اگر چه از آنها تناول نکنید و به محض حضور، جزئی از آنها محسوب می‌شوید.

مستحب است ولیمه عقد و عروسی در صرف نهار باشد و بهتر است شبها غذای سبک (مثل نان و پنیر و یا نان و شیر تنها و یا میوه بسنده شود).

صبحانه غذای اصلی است و حتماً باید صرف شود و بهتر است نان و پنیر را با گردو و شیر و نان را با عسل یا مربا و یا نان و تخم‌مرغ و شیر مصرف شود.

نهار بهتر است از نوع غذای گرم باشد و در کنار آن ماست و سبزیجات صرف شود.

در قرآن کریم اول میوه را مطرح می‌کند، بعد لحم طیر یعنی میوه را قبل از غذا میل کنید، نه همانند اروپائیان بعد از غذا.

ضرب‌المثلی است که می‌گوید: صبحانه را تنهائی بخور، نهار را با دوستت و شام را با دشمنت.

خوردن لبنیات از طفولیت مفید است و از چهل سالگی به بعد شیر باید جزء غذای اصلی سالخوردگان باشد و از خوردن میوه‌ها غافل نشوند. خوردن خیار با پوست و ته خیار باعث جلوگیری از سرطان است.

خرما، عسل، زیتون، انجیر، انار، موز، سیب گلاب یا قرمز، مرکبات، زردآلو و سبزیجات که بطور بهداشتی تمیز شده باشند برای سلامتی فوق‌العاده مؤثر است.

کسی که روزانه دو عدد سیب میل کند همیشه سالم است.

خوردن عدس باعث تسکین اعصاب خواهد شد.

غذاهای داغ مکره است و علم پزشکی ثابت کرده که ایجاد سرطان ریه می‌شود.

غذاهای پرکالری و چرب قبل از خواب مکره است. همچنین خوردن شیرینی‌های غیرطبیعی باعث چاق شدن و تبدیل شیرینی به چربی می‌شود.

خوردن گوشت زیاد خوردنش مکره است و دستور است شکم خود را قبور حیوانات قرار ندهید که انسان قسی‌القلب خواهد شد مضافاً به اینکه دندانهای انسان برای گوشتخواری آفریده نشده‌اند. در عوض شیر جنگل که دندانهایش برای گوشت خوردن خلق شده هفته‌ای یک روز شکار را تعطیل می‌کند.

خلاصه اینکه گفته‌اند به غذایت نگاه کن بیشتر از باب حلال و حرام بودن آن است چون اگر کسب حلال شد، غذا حلال می‌شود و اگر غذا حلال شد نطفه سالم و صالح می‌شود و سپس خانواده و اجتماع و کشور و جهان صالح می‌شوند انشاء الله تعالی.

خوردن گوشت ماهی به مراتب از گوشت‌های دیگر بهتر است و خداوند دریاها را به عنوان ذخیره گوشت قرار داده است.

در قدیم که نان را بدون نمک تهیه می‌کردند خوردن کمی نمک قبل و بعد از غذا مستحب بوده است که فعلاً توصیه نمی‌شود ولی بدون اشتها غذا نخوردن و قبل از سیر شدن کامل دست از غذا کشیدن و خوب جویدن غذا و شستن دستها قبل از غذا و بعد از غذا بدون تماس با حوله و حداقل هفت قدم راه رفتن بعد از غذا و سپس چند دقیقه‌ای به پشت خوابیدن و پای راست خود را بر روی پای چپ قرار دادن از توصیه‌های رهبران شیعه است.

خلاصه اینکه زیاد خوردن پدر دردها و کم خوردن پدر درمانهاست.

(نبی اکرم صلی الله علیه و آله)

دوستی با مردم دانا نکوست
 دشمن دانا به از نادان دوست
 دشمن دانا بلندت می کند
 بر زمینت می زند نادان دوست
 تا توانی میگریز از یار بد
 یار بد بدتر بود از مار بد
 مار بد تنها ترا بر جان زند
 یار بد بر جان و بر ایمان زند
 دوست آن باشد که گیرد دست دوست
 در پریشان حالی و درماندگی
 دوست دارم که دوست عیب مرا همچو آینه روبرو گوید
 نه آنکه پشت سر رود و همچو شانه موبه مو گوید
 دوست هر کس عقل اوست و دشمن هر کس جهل اوست، دوستی که عقل ندارد، دین ندارد و دوستی که دین ندارد ضرر و
 خطرش چند برابر است.

والسلام علی من التبع الهدی

الحقیر عباسعلی حقیقی زاده

۱۵/۴/۸۳

توصیه و تجربه در امور اقتصادی

۱- توصیه می شود

، در مورد خرید و فروش، خریدار و فروشنده هویتشان برای همدیگر با اطمینان و تحقیق مشخص شده باشد و جنس رویت شود و اگر جنس از نوع غیر منقول است مالکیت آن از طریق اداره ثبت و املاک احراز شود.

۲- توصیه می شود

، جنس گرفته شود یا ملک انتقال داده شود بعداً (فی المجلس پس از امضاء فروشنده) پول پرداخت شود چه دعوا و مرافعاتی که برای رعایت نکردن این موضوع بوجود آمده است.

۳- توصیه می شود

، اگر از شخصی طلبکارید که قبلاً به او قرض یا جنس داده‌اید با شرایط عقلی، و هنوز حسابش را صفر نکرده از پرداخت قرض یا جنس مجدد خودداری کنید (چون به کسانی که قول می دهند و به قولشان عمل نمی کنند اعتمادی نیست)

۴- توصیه می شود

، تقلب، فریبکاری، کلاهبرداری، خیانت، نامردی، حرام خوری و ... را با زرنگی اشتباه نکنید که گناه ظلم و حق‌الناس بزودی و در همین دنیا قبل از آخرت به شما خواهد رسید مگر اینکه جبران شود.

۵- توصیه می‌شود

در پیشرفت مقاصد اقتصادی شرط انصاف، مسلمانی، تقوا، استمداد از خداوند و دستورات معصومین را در نظر بگیرید که اگر دیرتر موفق شوید در عوض سالمتر و مطمئن‌تر خواهید بود.

۶- توصیه می‌شود

، اجناسی که نوسان قیمت دارند اگر موجود دارید بفروشید نه اینکه بخواهید بفروشید، بعداً بخرید که باعث خلف وعده یا بی‌اعتمادی شوید.

۷- توصیه می‌شود

، همانند چراغ راهنمایی عمل کنید جایی که پای حرام پیش می‌آید چراغ قرمز است و جاییکه پای حلال و مباح پیش می‌آید چراغ سبز است از شبهه ناک و مکروه که چراغ زرد است پرهیز کنید.

۸- توصیه می‌شود

، خود را در بن‌بست قرار ندهید و یا مثل آن بنده خدای کلوند (وصله‌کننده ظروف گلی و چینی) که خمره‌ای را آوردند بدوزد رفت داخل خمره و آنرا دوخت، کار که تمام شد خمره را بشکند.

صاحب خمره این شعر را گفت

دوستی با مردم دانا چو زرین کوزه ایست

نکشند و بشکند باید ز نو ساختن

دوستی با مردم نادان سفالین کوزه ایست

بشکند و نشکند باید بدور انداختن

۹- توصیه می‌شود

، در مورد مهریه، آقا داماد و خانواده طرفین بیشتر به دین همدیگر، و تواناییهای شخصی و علمی و تقوایی و عرفانی توجه کنند نه مادیات صرف، چنانچه خلوص باشد حقیقت و آرامش هم حاضر است.

۱۰- توصیه می‌شود

، برای خانواده‌های مادی که حتماً باید چند صد یا چند هزار سکه و زمین و آپارتمان و باغ و ویلا مهریه عروس خانم شود و اینها را دلیل کلاس و پرستیژ اجتماعی می‌دانند آقا داماد همه را قبول کند با شرط عندالاستطاعت در مقابل عندالمطالبه.

۱۱- توصیه می‌شود

، چه در کسب و کار و چه در امور زندگی قولی که در توان انجام آن نیستید به کسی ندهید که گفته‌اند راستگوترین افراد آنهایی هستند که یا قول نمی‌دهند و یا اگر قول دادند به آن عمل می‌کنند.

۱۲- توصیه می‌شود

، با کس و یا کسانی معامله کنید که نوکیسه نباشند که گفته‌اند از نوکیسه قرض نکن و اگر قرض کردی خرج نکن.

۱۳- توصیه می‌شود

، با اسلام و قوانین آن بازی نکنید و از مخفی کاری و ظلم و تعددی به دیگران پرهیز کنید. چه بسا با یک سخن و یا یک حقی را ناحق کردن و یا شهادت ناحق دادن و یا یک غیبت یا تهمت، شخصی را از هستی دنیا و آخرتش ساقط کرده‌اید و یا یک عمر لایقی را از توان و استعداد فردی و اجتماعی محروم کرده‌اید که همه اینها بازخواست و ضمان ایجاد می‌کند.

۱۴- توصیه می‌شود

، با کسی معامله کنید که سود آن ده برابر یا صد برابر و بعضاً هفتصد برابر است و اگر اعتماد کنید پشیمان نمی‌شوید و آن معامله با خداوند متعال است که خریدار عمل بنده‌اش است و آنچه عوض می‌دهد هزاران برابر سرمایه، سودش است، پس می‌توان گفت ای مهربانترین مهربانها و ای روزی دهنده و ای کسی که هیچکس و هیچ چیز مثل و مانند تو نیست ترا می‌پرستیم و دست نیاز بسوی تو دراز می‌کنیم که اگر احسان کنی منتهی نیست و اگر نکنی حکمتی است، برعکس انسانها که اگر ببخشند، منت است و اگر نبخشند خفت است.

۱۵- توصیه می‌شود

، به آنچه می‌دانید عمل کنید و آنچه نمی‌دانید قبل از عمل از متخصص سوال کنید، سپس عمل کنید.

۱۶- توصیه می‌شود

زیرا علاج واقعه پیش از وقوع باید کرد. از امر و نهی بستگان و آشنایان و از حرام و حلال گفتن پرهیز نکنید،

۱۷- توصیه می‌شود

، در امور اقتصادی قانون و زور را از دست ندهید و التماس و بی‌قانونی را بدست آورید.

۱۸- توصیه می‌شود

، با کار کردن هشت ساعت و حداکثر دوازده ساعت به آنچه مقدر شده راضی باشید، چون کسی که به رزق کم راضی باشد خداوند متعال هم به عمل کم آن رازیست.

۱۹- توصیه می‌شود

، در مواردیکه گرسنه یا محتاج شدید، از مردم پنهان دارید و نزد خدا رفته و به او اظهار کنید بدین ترتیب که وضو گرفته و دو رکعت نماز خوانده و حاجت خود را ابراز دارید.
برخداست که روزی حلال یکسال را به شما عنایت فرماید.

۲۰- توصیه می‌شود

، برای هویدا غنا و ثروت لفظ *الْعَنَى* را به عدد (۱۰۶۰) بگویید بعنوان ذکر بسیار مجرب و آزموده شده است.
همچنین ذکر صلوات بر محمد و آل محمد که این ذکر بوده که صاحب گاو را به ثروت رسانید. (سوره بقره)
(بدین صورت ثواب هزار صلوات دارد. *اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ و آل محمد و عجل فرجهم و العن عدوهم*) زیرا تولا و تبری هر دو نوردند که در آئینه دل در ظهورند.
محبت با علی، عین تولاست

جدائی از عدوی او تبری است

زیرا آن جوان با مراجعه به حضرت موسی (ع) خواستار ثروت می‌شود و حضرت موسی (ع) او را به ذکر صلوات بر محمد و آلش توصیه می‌کند.

انجام اموری روزمره در زندگی فردی عامل فقر یا ثروت می‌شود و بعضاً در مخیله جوانان نمی‌آید.
روایت است مدتی نزول وحی بر حضرت ختمی مرتبت محمد مصطفی (ص) قطع شد. صحابه علت را سوال کردند، حضرت فرمود بعلت اینکه بعضاً از گرفتن ناخن و استحمام و پوشیدن لباس تمیز و بوی خوش اجتناب می‌کنند که این امور باعث عدم حضور فرشته وحی می‌شود.

در مورد دیگر شخصی خدمت امام صادق علیه‌السلام می‌رسد بدین مضموم، از تنگی رزق و روزی شکایت می‌کند حضرت می‌فرماید آیا ایستاده شلوار می‌پوشید می‌گویید خیر. می‌فرماید آیا در آب ساکن بول می‌کنی می‌گوید خیر. می‌فرماید آیا ایستاده و با شانه شکسته شانه می‌کنی می‌گویید خیر. حضرت می‌پرسند پدر و مادرت زنده‌اند می‌گویید خیر.

حضرت می‌فرماید آیا برای آنها صدقه می‌دهی و یا کاری می‌کنی که آنها را خوشحال کنی. می‌گوید خیر. حضرت می‌فرماید اشکال کار تو در همین است. آن شخص در راه پدر و مادرش خیرات و صدقات نثار کرد و وضع مالی آن خوب شد.

در کشکول مرحوم شیخ احمد احسانی روایتی است که شخصی به محضر مبارک امیرالمومنین علیه‌السلام رسید و عرضه داشت: در رزق و روزی خود تنگی می‌یابم؟ حضرت فرمود: شاید با شانه شکسته شانه کرده‌ای؟ عرض کرد: خیر، فرمودند: شاید جلوی کسی که سنش از تو بیشتر بوده راه رفته‌ای؟ عرض می‌کند خیر، می‌فرماید شاید بعد از طلوع صبح خوابیده‌ای (تا آفتاب بزند) عرض می‌کند خیر، می‌فرماید: شاید دعا در حق پدر و مادر را ترک کرده‌ای عرض می‌کند بلی یا امیرالمومنین حضرت فرمودند آنها را یاد کن، زیرا از رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله شنیدم که فرمودند ترک دعا برای پدر و مادر رزق را قطع می‌کند. (و در زمان حیاتشان اطاعت و خدمت و احترام به آنان باعث وسعت رزق است) آنچه تا اینجا ذکر شد امور مستحب در انجام و امور مکروه در عدم انجام بوده حال اگر خدای ناکرده فعل حرام که گناه است و بعضاً جزء گناههای کبیره مانند شرک، عدم اطاعت از ائمه و عدم رضایت والدین و ... چه اثرات سوئی در زندگی دنیا و آخرت ما خواهند داشت لذا در این قسمت عوامل جلب روزی و سلب روزی بیان می‌شود.

عوامل موثر در جلب روزی عبارتند از:

- ۱- استغفار (روزانه حداقل ۷۰ مرتبه استغفار از گناهان کنید)
- ۲- تقوا و پرهیز از گناه (چه گناه صغیره و چه گناه کبیره)
- ۳- جمع بین نمازها (نماز مغرب و عشا با هم و نماز ظهر و عصر را با هم بخوانید)
- ۴- بعد از نماز صبح تعقیب بخوانید (تا طلوع آفتاب)
- ۵- بعد از نماز عصر تعقیب بخواند (حداقل تسبیحات حضرت زهرا علیها سلام) که ثواب هزار رکعت نماز مستحبی دارد.
- ۶- صلّه رحم بجا آورید (با فامیل و بستگان رفت و آمد داشت باشد مگر آنها قطع کنند)
- ۷- تمیز نگهداشتن خانه (اگر بانوی منزل توان ندارد شما کمک کنید) که یکساعت خدمت و کمک به بانو به اندازه موهای بدنتان ثواب حج و عمره و ... دارد.
- ۸- امانت را به صاحبانش برگردانید (اگر امانتی در دست شماست رد کنید)
- ۹- نسبت به دیگران سخت گیری نکنید (اگر عذرخواهی و حلالیت خواستند اجابت کنید)
- ۱۰- اول وقت، سر ساعت بدنبال روزی بروید.
- ۱۱- موذن را اجابت کنید و دست از کار بکشید و به نماز بایستید مگر مواقع ضروری جانی
- ۱۲- در دستشویی از سخن گفتن پرهیزید.
- ۱۳- در سجده آخر نمازتان برای وسعت رزق دعا کنید.
- ۱۴- خوشرفتاری با برادران دینی و همسایگان بخاطر خدا، روزی را زیاد می کند.
- ۱۵- همیشه حرف راست بزنید، روزیتان زیاد می شود.
- ۱۶- هنگام اذان، موذن را اجابت کنید و به دنبال نماز اول وقت بروید.
- ۱۷- در وقت معامله یا ... حرص نزنید، روزیتان زیاد می شود.
- ۱۸- تشکر و سپاسگزاری منعم (نعمت دهنده چه خداوند باشد و چه بنده خدا که وسیله آن امر شده است) روزی را زیاد می کند.
- ۱۹- از قسم دروغ پرهیز کنید (حتی قسم راست هم نخورید)
- ۲۰- قبل از غذا خوردن وضو بگیرید و با وضو غذا تناول کنید.
- ۲۱- خوردن تکه غذاهایی که دور سفره ریخته شده (ولی آلوده به میکروب نشده حتی با آب کشیدن آن) روزی را زیاد می کند.
- ۲۲- پرداخت وجوهات شرعی (خمس و زکات) روزی را زیاد می کند.
- ۲۳- خواندن نماز شب روزی را زیاد می کند.
- ۲۴- دادن صدقه روزی را زیاد می کند (سائل را مرانید حتی اگر با یک حبه انگور یا زبان خوش).
- ۲۵- دائم الاوضو باشید روزیتان زیاد می شود.
- پیامبر فرمودند کسی که وضویش باطل شود و تجدید نکند بر من جفا کرده (در حقیقت به خود جفا کرده ایم) اگر مشقت دارد، حداقل تیمم یا استغفار کنید.
- ۲۶- اذیت و آزار نکردن، بخصوص در مورد همسایه ها روزی را زیاد می کند.
- ۲۷- شستن ظروف روزی را زیاد می کند.
- ۲۸- جاروب کردن منزل روزی را زیاد می کند.
- ۲۹- ناخن گرفتن در روز جمعه مال و عمر را زیاد می کند.

- ۳۰- با لباس و بدن پاک و تمیز در بستر خواب برود و آیه‌الکرسی بخواند بعداً بخوابد، روزی زیاد می‌شود.
- ۳۱- امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید اگر قبل از غذا خوردن یادش رفت، وضو بگیرد، بعد از غذا وضو بگیرد، روزیش زیاد می‌شود.
- ۳۲- پیامبر (ص) فرمودند: حُسن خلق روزی را زیاد می‌کند. (حسن خلق، با مسخره کردن و یا مسخره شدن فرق دارد بلکه حسن خلق کسی دارد که آموزش طبق موازین شرع باشد).
- ۳۳- پیش از طلوع آفتاب در حالیکه به کسی ظلم نکرده ۳۱۹ مرتبه بگویند یا فَتَّاح یا رَزَّاق یا وَهَّاب
- ۳۴- جهت وسعت روزی با حالت وضو، در مکان خلوت ۴۰۰ مرتبه بگویند یا قاضی الحاجات.
- ۳۵- مداومت بر خواندن سوره ق برای ازدیاد ثروت و دوست بسیار نافع است.
- ۳۶- در شب نیمه شعبان بین نماز مغرب و عشا بدون صحبت دعای ذُو آنه را بخواند و در نیمه شب سه نوبت سوره یاسین (یس) را بخواند.
- اول: بجهت طول عمر با برکت، دوم: برای غنی شدن و جلب روزی الهی، سوم: برای رفع بلیات ارضی و سمائی.
- البته بعد از اتمام هر بار سوره یس این دعا را بخواند.
- اللَّهُمَّ إِنَّكَ عَلِيمٌ ذُو أَنَاةٍ وَلَا طَاقَةَ لَنَا فَاعْفِرْ لَنَا بِحِلْمِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.
- گوهر شب چراغ ۲/۲۹۴
- ۳۷- برای وسعت رزق بمدت چهل روز، روزی
- ۲۷ مرتبه بعد از نماز صبح به نیت وسعت رزق و گشایش در زندگی آیه کریمه إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينِ را بخواند انشا... وسعت حاصل می‌شود.
- سوره ذاریات آیه ۵۷
- ۳۸- مداومت به خواندن سوره واقعه پس از نماز عشا بخصوص اگر در نماز وتیره که نافله عشا می‌باشد و بصورت نشسته است بدین صورت که در رکعت اول حمد و سوره توحید خوانده شود و در رکعت دوم حمد و سوره واقعه خوانده شود، بسیار در وسعت زندگی موثر است. و خواندن ۶ آیه از اول سوره حدید تا بذات الصدور.
- ۳۹- امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید برای وسعت رزق، هرگاه تاریکی شب ترا فرا گرفت، دو رکعت نماز بگذار، در رکعت اول حمد و آیه‌الکرسی، و در رکعت دوم حمد و آیات آخر سوره مبارکه حشر لوانزلنا هذا القرآن... و هو العزيز الحكيم سپس قرآن بر سر گذاشته و دعای شبهای قدر را بخواند.
- سپس حاجت خود را از خداوند درخواست کند، انشا... الله همه امورش اصلاح خواهد شد.
- ۴۰- برای غنی شدن دو رکعت نماز حاجت بخوانید به نیت توانگر شدن، به شرط آنکه در روز چهارشنبه چهل مرتبه سوره کوثر را بخوانید.

در این قسمت به عوامل موثر در سلب روزی و فقیر شدن می‌پردازیم که عبارتند از:

۱- بی‌تقوایی (کسی که از گناه لذت ببرد) رزق معمولی او کم می‌شود.

امام باقر علیه‌السلام می‌فرماید: براستی بنده‌ای که نزدیک گناه شود روزی از او کنار می‌رود.

۲- ترک نماز و حتی سبک شمردن آن

وَمِنْ أَعْرَضَ عَنِ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى.

- ۳- قطع رحم کردن.
- ۴- کثیف بودن جسم و لباس و منزل.
- ۵- خیانت در امانت کردن.
- ۶- لخت از بستر خواب برای قضای حاجت به دستشویی برود.
- ۷- با حالت جنابت غذا بخورد.
- ۸- هنگام غذا خوردن دستش را نشوید.
- ۹- به خورده نان بی‌حرمتی کردن (در بعضی از روایات حرمت نان در حد حرمت پدر و مادر است)
- ۱۰- پوست سیر و پیاز را بسوزاند.
- ۱۱- به آستانه در بنشیند (این صفت قوم یهود است که بر در منزل می‌نشستند)
- ۱۲- شب خانه را جارو کند و یا بطور کلی با لباس، خانه را جارو کند.
- ۱۳- در توالت، حمام بگیرد، در روایت دارد که حتی در توالت وضو هم نگیرید (باعث انتقال میکروب و مریضی است).
- ۱۴- با دامن و یا آستین لباس، صورت یا بدنش را خشک کند.
- ۱۵- ظروف نشسته در منزل باشد (بهتر است شب هنگام ظرف نشسته نباشد و ذباله از منزل خارج شود).
- ۱۶- ظروف آب آشامیدنی بدون در باشد.
- ۱۷- باقی گذاشتن تار عنکبوت در منزل و محل کار.
- ۱۸- عجله کردن در بیرون آمدن از مسجد.
- ۱۹- صبح زود، ناشتا به بازار رود و دیر وقت به خانه بیاید.
- ۲۰- نان را از فقیر بخرد.
- ۲۱- لعن و ناسزا گفتن به اولاد خود.
- ۲۲- دروغ گفتن.
- ۲۳- لباسی که پاره شده و پوشیده است در همان حال پوشیده بدوزد.
- ۲۴- چراغ را با فوت دهان خاموش کند.
- ۲۵- در حمام ادرار کند. (مگر در حالت اضطرار) و گفتن استغفار.
- ۲۶- با حرص غذا خوردن (با ولع و بدون جویدن).
- ۲۷- در حال غذا خوردن به اطراف نگاه کند.
- ۲۸- بین نماز مغرب و عشا بخوابد.
- ۲۹- قبل از طلوع خورشید در خواب باشد، از این خواب تعبیر بخواب کسالت می‌کنند، هر چه انسان در این ساعت بیشتر بخوابد خسته‌تر است.
- ۳۰- گوش کردن به آهنگ غنائی و موسیقی باعث فقر است.
- ۳۱- به دروغ گویی معتاد شدن باعث فقر است.
- ۳۲- در زندگی مسرف و ولخرج باشد.
- ۳۳- در حال ایستاده شانه کند، باعث فقر می‌شود.
- ۳۴- قسم دروغ بخورد باعث فقر می‌شود.

- ۳۵- زنا باعث فقر می‌شود (زنای چشم، نگاه به نامحرم است و زنای بدن تماس بدن با بدن نامحرم)
- ۳۶- طوری نان را پاره کند که بی‌حرمتی باشد (با کارد و خشم) باعث فقر می‌شود.
- ۳۷- در وقت بخانه آمدن باعث فقر می‌شود (ورود بخانه مستحب است متفاوت باشد و دست خالی هم نباشد)
- ۳۸- پیامبر اکرم (ص) فرمودند: با دندان ناخن گرفتن باعث فقر می‌شود (ریشه انگشتان اگر با دندان بریده شود، هم احتیاج به آب کشیدن دارد هم باعث فقر است).
- ۳۹- نیم خورده موش را بخورد و در حمام مسواک بزند.
- ۴۰- آب بینی را در مسجد و حریم مسجد بیندازد و زیر درختان میوه ادرار کردن باعث فقر می‌شود.
- ۴۱- لمیده و بحالت تکیه دادن غذا خوردن باعث فقر می‌شود.
- ۴۲- در آب راکد ادرار کردن باعث فقر می‌شود و عقل را زائل می‌کند.
- ۴۳- امام باقر علیه‌السلام فرمودند: شرکت در مجلسی که غذا و موسیقی حرام باشد باعث فقر است.
- ۴۴- درخواست روزی از خدا نکردن باعث فقر است.
- ۴۵- تکبر باعث فقر می‌شود.
- ۴۶- رفتگری کردن باعث فقر می‌شود (مگر اینکه از لباس و ماکس دهان استفاده کند).
- ۴۷- با دو طرف دهان چیز خوردن باعث فقر می‌شود.
- ۴۸- کیسه حمام بصورت مالیدن در حمام باعث فقر می‌شود.
- ۴۹- نان به زانو گذاشتن و خوردن باعث فقر است (مگر در شرایط اضطرار)
- ۵۰- در شب جمعه سیر و پیاز خوردن و استخوان را به آتش بسوزاند باعث فقر می‌شود. (موارد فوق اگر اضطرار باشد باستغفار رفع می‌شود)

خوش است عمر، دریغا که جاودانی نیست
 پس اعتماد به این پنج روز فانی نیست
 چه حاجت است عیان را به استماع زمان
 که بی وفایی دور فلک نهانی نیست
 کدام باد بهاری وزید در آفاق
 که باز در عقبش نکهت خزانی نیست
 اگر ممالک روی زمین بدست آری
 بهای مهلت یکروز زندگانی نیست
 دل ای، رفیق بر این کاروانسرای مبند
 که خانه ساختن آئین کاروانی نیست

و سلام علی من التبع الهدی

دهم رمضان مبارک ۱۴۲۷

هجری قمری برابر با سالروز وفات حضرت خدیجه کبری همسر باوفای پیامبر اکرم (ص)

عباسعلی حقیقی زاده

قانون و مقررات

انسان نخستین غارنشین بوده، و برای رفع احتیاجات خود از میوه‌ها و سبزیجات، استفاده می‌کرد و بمرور از شکار استفاده کرده و گوشتخوار شده است. از زمان هابیل و قابیل، کشمکش و نزاع بخاطر حسادت و افزودن طلبی و برتری جوئی و حرص انسان. استعمار و استثمار دیگران را از طرف توده‌ها مورد مقاومت مردمی و ایستادگی قرار داده و در این راستا چه جنگها و خونریزیهایی که بوجود نیامده و طی نشست بزرگان قبیله‌ها قرارداد یا قانونی وضع شده که بمرور زمان کامل و کاملتر شده تا جائیکه برای هر کار و کسب و حرفه‌ای قانون، و مقرراتی وضع شده و کتابهایی نگاشته شده که از شمارش خارج است حال سوال این است چرا هنوز انسانها بجای حسن تفاهم و حسن هم زیستی مسالمت آمیز روز به روز بر استرس واضطراب و نگرانی و تهدید مرزها از زورگویان و استعمارگران، آرامش انسانها بهم خورده و خواب راحت، و زندگی آسوده را از انسان‌ها سلب نموده اند.

جواب مسائل فوق درست انتخاب نکردن قوانین است، چون قوانین بشری محدود و مقطعی است و پس از اجرا به نواقص آن پی خواهند برد که مجدداً بایستی قانون تغییر کند، ولی قانون الهی با فطرت بشر سازگاری دارد و مجری آن بدون پلیس و قاضی، خود ملزم به اجرای مقررات می‌باشد. کسی که بتوحید معتقد است از حرام چنان می‌گریزد. که از نجاسات و چیزهای پلید و خطرناک می‌گریزد اگر کسی اشتباه کرد و پول اضافی به فروشنده پرداخت کرد و حواسش نبود، وظیفه است آن فرد مسلمان پول اضافی را به صاحب پول برگرداند و همینطور در مسائل دیگر.

وجوهات شرعی (خمس و زکات، انفال و صدقات و خیرات و وقوفات و...) همگی از قانون فوق پیروی کرده و هیچکس اجبار و تهدیدی برای انجام آن، جزء ایمان شخصی اعمال نمی‌کند.

از طرف دیگر آنچه در کتب و تئوری مذاهب وجود دارد با عملکرد اشخاص متفاوت است که گفته‌اند مشک آنست که ببوید نه آنچه عطار بگوید، چندی پیش در یک مهمانی، آقای دکتری که از سفر اسکانندنیای بر گشته بود و می‌گفت در این کشور دروغ وجود ندارد و اگر کسی به کسی دروغ بگوید تعجب می‌کند، دیگری از کشور سوئد تعریف می‌کرد و می‌گفت در سوئد چیزی بنام استرس و نگرانی وجود ندارد چون مردمش قانونمند هستند و آنچه را دولت برایشان بنام قانون تعیین کرده اطاعت و پیروی می‌کنند پس چرا در جامعه اسلامی ما در داد و ستد و روابط روزانه و خانوادگی ما این همه اختلاف و تضاد و ناامنی و استرس و عدم اعتماد وجود دارد.

یکی از دلایل آن اقتصاد ناسالم است چون حتی برای خانواده‌های نسبتاً مرفح برای رسیدن به زندگی خوب از راه صحیح بدون رابطه به سختی حاصل می‌شود، در صورتیکه در بعضی از کشورهای غربی و شرقی از بدو تولد فرزند، شناسنامه خانوادگی، پزشکی، تحصیلی، اقتصادی باز کرده و تاسن بازنشستگی برای طفل برنامه ریزی کرده و زیر نظر گرفته می‌شوند، بطوری که احتیاج به خلاف و خدعه و حيله‌گری و کلاهبرداری نداشته باشد البته اگر موردی هم پیدا شود برخورد می‌شود ولی در روال عادی و زندگی قانونمند همه اقشار جامعه از عدالت نسبی برخوردار می‌شوند. حال آنکه بایستی راهکارهایی در ابعاد فرهنگی، اقتصادی رصد شود که جامعه برای حکومت صالحان آماده‌سازی شود بهر حال در این مقطع باید صادق بود ولی ساده نباشیم. و بهترین راهکار پیروی از دستورات قرآن و عترت می‌باشد، در سوره براه یا توبه آیه ۱۰۵ خداوند متعال به پیامبر می‌فرماید. بگو ای پیامبر به همه آحاد مردم (سفید و سیاه و زرد، مسلمان و شیعه و غیرمسلمان) هر چه می‌خواهید انجام دهید که اعمال شما به نظر خداوند و پیامبر و مومنین که ائمه اطهار باشند می‌رسد (نه فقط در گذشته یا آینده بلکه در هر لحظه) و دلیل آن روشن است چون خداوند متعال قدرت مطلق است و پیامبر و ائمه معصومین خلیفه... است که بایستی قدرت خدائی داشته باشند. لذا اگر انسان خود را در محضر اینان حس کند، محال است که خود را آلوده به گناه کند.

افرادیکه خود صادق و درستکارند، فکر می‌کنند دیگران هم این چنین هستند، همینطور افراد خاطی و مجرم دیگران را اینطور تصور می‌کنند که گفته‌اند کافر همه را به کیش خود پندارد. کاسبی را می‌شناسم که دروغ گفتن را حرام می‌داند و رعایت می‌کند. چند روز پیش در روزنامه خواندم دختر خانمی منتظر تا کسی بوده که یک سواری پژو بعنوان مسافر بَرّه، توقف می‌کند و ایشان را سوار می‌شود. در بین راه راننده سخن را آغاز می‌کند و از نامایمات اقتصادی گفتگو می‌کند و می‌گوید من در فرانسه تحصیلات هوا، فضا را طی کرده‌ام و در حال حاضر در فرودگاه امام خمینی (ره) مشغول کارم ولی اقتصاد فرانسه با ایران قابل مقایسه نیست، دختر خانم خوش باور از او و در امر اشتغال راهنمایی و کمک می‌خواهد و او قول می‌دهد که در فرودگاه برای او کاری پیدا کند و شماره همراه او را می‌گیرد، روز بعد از ایشان فتوکپی شناسنامه و کارت ملی و مدرک تحصیلی می‌خواهد و به آدرس منزل ایشان پی برده و چندروز بعد با وعده وعید تقاضای خواستگاری کرده و با ایشان نامزد می‌شود پس از چند هفته دو سه روز از ایشان خبری نمی‌شود و دختر خانم آنچه تلفن می‌زند از ایشان خبری حاصل نمی‌شود، دو روز بعد آن جوان زنگ می‌زند و می‌گوید در اتوبان همت با پسر بچه ای تصادف کرده ام و به بیمارستان مراجعه کرده ام که از طرف پلیس توقیف شده ام و با وساطت یکی از دوستان و آوردن سند منزلشان آزاد شده ام ولی اکنون برای خرج بیمارستان هشت میلیون تومان پول نقد لازم دارم ایشان هم برای خلاصی شوهر آینده اش با فروش طلاهایش نصف پول را تهیه می‌کند و تحویل می‌دهد که پس از آنروز هیچ خبری از ایشان نشده به آگاهی مراجعه کرده و با کمک ماموران آن شاید به دام افتاده که شخص کلاهبردار به چهل و پنج مورد دیگر اقرار کرده و یا فیلمی بنام نقابدار، سینما ایران ساخته که خود درس برزگی است برای خانواده ها، در معاملات بایستی اول جنس را تحویل گرفت و از کیفیت آن راضی بود، بعداً پول را پرداخت چه بسا همین موضوع جزئی را رعایت نکردن و پول را قبل از تحویل جنس پرداخت کردن از طرف افراد بی ایمان یا سست ایمان مورد سوء استفاده ها قرار گرفته اند.

با نوساناتی که در بازارهای دنیا وجود دارد و بحران اقتصادی فعلی، کمتر می‌توان به قراردادهای اعتماد کرد، چون اگر بازار پائینی آید از طرف تولید کننده و فروشنده و اگر بازار بالا- رود از طرف خریدارها در تنگنا قرار گرفته و افراد ساده لوح را آنچنان می‌پیچانند که ضربه فنی اقتصادی شده دست از کسب و کار کشیده و به بانکهای سپرده گذاری روی آوردند، در صورتیکه الکاسب حیب الـ.. جای خود را به عدوالـ.. بعضاً داده چون دروغ گوئی در قرآن مسلمین بیش از ده مرتبه منع شده است و کم فروشی یک مرتبه، شیطان در تمرد از خداوند، قیامت را قبول دارد ولی انسان نماهای بدتر از شیطان عملاً قیامت را قبول ندارند. جواب دیگر اینکه مسلمین همه از یک درجه ایمان برخوردار نیستند، مثلاً اگر ابوذر نه درج و سلمان ده درجه ایمان دارند، دیگر مسلمین اکثراً از درجه کمتری برخوردارند مگر افراد قلیل چرا افق فکری مسلمین در پاکی و صداقت و درستی کوتاه است، چرا خود را به قول و عهد و پیمان و قراردادهای لفظی و کتبی پای بندی نمی‌دانند و با دیده‌های مادی و منافع دنیوی هر کجا قانون به نفعش باشد می‌گویند من پای بند قانونم و هر کجا که دین به نفع او رأی دهد، دیندای را مطرح می‌کند. که این افراد به منافق تعبیر شده‌اند و بایستی در انتظار عذاب دنیا و آخرت باشند، اولین اثر مال حرام و حرام خواری این است که برکت و خوشی از خانواده اش سلب می‌شود و تا موقعیکه مال حرام به صاحبش باز نگردد خیر و خوشی و برکت از زندگی شخصی حرام خوار گرفته می‌شود نکته دیگر اینکه دزدی فقط به حریم مردم وارد شدن نیست بلکه هر نوع اغفال و خدعه و حيله و کلک مسلمان به مسلمان دیگر همان حکم را دارد.

در پایان به چهل حدیث از معصومین علیه السلام می‌پردازیم که این دستورات را در کنار آیات قرآن کریم معجون می‌خواهند ساخت که شتفای دردها، نگرانی ها، اضطرابها و استرسهای روزمره خواهند بود زیرا هر کس از ذکر خداوند و اهل بیت بی نصیب شد در دنیا رزق و روزیش تنگ و محدود شده (اگرچه موجودی بانکی و ملک و املاک زیادی داشته باشد) و در آخرت کور وارد محشر خواهد شد که اعتراض می‌کنند خداوند، ما در دنیا چشم داشتیم پس چرا الان کور هستیم، در جواب می‌گویند شما در دنیا

با داشتن چشم خود را بکوری و با داشتن گوش خود را به کری و با داشتن عقل خود را به نادانی زدیدی، و برای فرار از مسئولیت، وقت خود را صرف امور مادی و زودگذردنیا و لهو و لعب کردیدی، بنابراین از حالا ببعد کور خواهید بود (خداوندا ما را آنی و کمتر از آنی بخود وامگذار و یاریمان کن که بر هوای نفس و شیطان درون غالب شویم و ما را از مقربان و آمرزندگان در گاهت قرارده). انشاء... .

حدیث اول: پیامبر عظیم الشان می‌فرمایند...

کسب درآمد حلال، بر هر مرد و زن مسلمان واجب است و معلون است، ملعون است کسی که هزینه خانواده خود را تامین نکند
میزان الحکم حدیث ۱۱

حدیث دوم: مولای شیعیان جهان حضرت علی علیه السلام می‌فرمایند:

مراقبت افکارت باش که گفتارت می‌شود.

مراقبت گفتارت باش که رفتارت می‌شود.

مراقب رفتارت باش که عادتت می‌شود.

مراقب عادتت باش که شخصیت می‌شود.

مراقب شخصیتت باش که سرنوشتت می‌شود.

سرنوشت انسان اگر خوب باشد در دنیا عاقبت بخیری است و در آخر بهشت و اگر بد باشد در دنیا ذلت و خواری و در آخرت جهنم است.

پس می‌توان نتیجه گرفت علت مهم و اساسی در بوجود آمدن شرایط بد اقتصادی ناشی از فکر نادرست (حرص و افزون طلبی و تفاخر بعلت عقده‌هایی درونی طفولیت) است و اگر ما بخواهیم یک اقتصاد سالم و پایدار داشته باشیم باید فرهنگ و عقیده مردم سالم شود که از رعایت آن لذت می‌بریم.

حدیث سوم:

هرگاه انسان مالی از حرام بدست آورد نه حجتی از او پذیرفته می‌شود، نه عمره ای و نه صله رحمی، و حتی در ازدواج و زناشوئی او تاثیر سوء می‌گذارد.

لقمه ای کان نور افزود و کمال

آن بود آورده از کسب حلال

علم و حکمت زاید از لقمه حلال

عشق و رقت آید از لقمه حلال

چون ز لقمه تو حسد بینی و دام

جهل و غفلت زاید، آنرا دان حرام

هیچ گندم کاری و جو بردهد؟

دیده ای اسبی که کزّه خر دهد؟

لقمه تخم است و برش اندیشه‌ها

لقمه بحر و گوهرش اندیشه‌ها

زاید از لقمه حلال اندر دهان

میل خدمت، عزم رفتن آن جهان

(مولوی)

حدیث چهارم: توانگری و فقر (حقیقی) آنگاه معلوم می‌شود که اعمال؛ به پیشگاه خدا عرضه شود. ای بسا فقیری که از هر توانگری، توانگرتر است.

(حضرت علی علیه السلام)

حدیث پنجم: قناعت بهترین توانگری است.

(حضرت علی علیه السلام)

حدیث ششم: توانگرترین مردم کسی است که به عطای خداوند خشنود باشد.

(حضرت علی علیه السلام)

حدیث هفتم: سرشارترین توانگری، خردمندی است.

حدیث هشتم: علم زینت ثروتمندان، و توانگری فقر است. (حضرت علی علیه السلام)

حدیث نهم: هر که خانه ای را بفروشد و با پول آن خانه‌ای دیگر معامله نکند مالش برکت نمی‌یابد.

(پیامبر اکرم (ص) غرالحکم)

حدیث دهم: وجود سنگ غصبی در خانه، ضامن ویرانی آنست. (نهج البلاغه، حکمت ۲۴)

حدیث یازدهم: همانا مرد یا زن شصت سال عبادت خدا می‌کند و هنگام مرگ در وصیت به حق رفتار نمی‌کند و جهنم بر او واجب می‌شود.

نهج الفصاحه حدیث ۳۱۴۱

حدیث دوازدهم: پیامبر اکرم می‌فرمایند

از جمله حقوق فرزند بر پدرش این است که ..... و جز روزی حلال به او نخوراند. (حق فرزند بر پدر این است که او را سواد و دانش بیاموزد و نام خوب بر او نهد و حرفه خوبی به او بیاموزد و شنا و تیراندازی با او بیاموزد و برای او همسر انتخاب کند در این راستا به او کمک کند.)

حدیث سیزدهم: حضرت علی علیه السلام می‌فرمایند:

امور و اسرار مربوط بخودت رانگه دار و دختر رازت را عروس هر خواستگاری مکن (سینه آزاد مردان، قبرستان اسرار (خود و دیگران) است).

میزان الحکمه حدیث ۸۴۱۸

حدیث چهاردهم: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرمایند:

مومنان نسبت به میثاقهای خود وفا دارند (هر کس به عهدش وفادار نیست ایمان ندارد)

میزان الحکمه حدیث - ۱۴۴۱۶

حدیث پانزدهم: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله سلم فرمودند.

خداوند عزوجل رباخوار و ربا دهنده و کاتب و گواهان بر آنرا لعنت کرده است. امالی صدوق

حدیث شانزدهم: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می‌فرمایند:

مزد کارگر را هنگامی که هنوز عرق بر تن دارد، پردازید. کنزالعمال

حدیث هفدهم: امام علی (علیه السلام) می‌فرمایند.

بخشنده باش اما ولخرجی مکن، و صرفه جو باش لیکن خسیس و سختگیر مباش.

حدیث هیجدهم: پیامبر اکرم صلی ا... علیه و آله فرمودند:

سه طایفه دعایشان مستجاب نیست، مردی که زن بد اخلاق دارد و مرگ او را از خدا می‌خواهد، برای اینکه عصمت زن (حق طلاق) بدست اوست. می‌تواند طلاقش دهد و آزادش کند. دوم مردی که با کسی معامله کرده و یا حقی بر او دارد و در هنگام حقدار شدن یا قرار داد شاهی نگرفته، و آن شخص منکر حق اوست، و علیه او نفرین کند.

چنین کسی هم دعایش مستجاب نیست، برای اینکه به وظیفه خود عمل نکرده (شاهد گرفتن خداوند متعال و ملائکه ایمان کامل طرفین را می‌طلبد. اگر از خودتان مطمئن هستید از طرف مقابل علم غیب می‌خواهد). سوم مردی که با سرمایه‌ای که دارد می‌تواند رزق خود را درآورد، ولی در خانه می‌نشیند و به طلب رزق بیرون نمی‌رود، و از خدا رزق نمی‌خواهد، تا سرمایه را بخورد، آن وقت دعا می‌کند که مستجاب نمی‌شود.

حدیث نوزدهم: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می‌فرمایند

درسه چیز برکت است، فروش مدت دار، وام دادن به یکدیگر و مخلوط کردن گندم با جو، برای مصرف خانه نه فروش. کنزالعمال (توضیح اینکه در فروش مدت دار و وام دادن شرایط و مدارک لازم بایستی قانونی و محکم باشد).

حدیث بیستم: امام رضا علیه السلام می‌فرمایند:

خداوند از قیل و قال و برباد دادن مال و خواهش بسیار نفرت دارد. بحارالانوار

حدیث بیست و یکم: امام صادق علیه السلام می‌فرمایند:

تجارت کردن خرد را می‌افزاید (کافی)

حدیث بیست و دوم: امام علی علیه السلام می‌فرمایند:

به کارهای تجاری پردازید که بازرگانی، شما را از مال دیگران بی‌نیاز می‌کند. (وسائل الشیعه)

حدیث بیست و سوم: معاذ بن کثیر بن حضرت صادق علیه السلام

عرض کرد: من توانگر شده‌ام، آیا تجارت را رها کنم؟ حضرت فرمودند: اگر این کار را بکنی عقلت کم می‌شود. (میزان الحکمه)

حدیث بیست و چهارم: امام علی علیه السلام می‌فرمایند:

به امید درآمد بیشتر خطر مکن، جوینده باش که آنچه روزی توست به تو می‌رسد بازرگان ترسو از روزی محروم می‌ماند و بازرگان بی‌باک روزی دارد.

(تحف العقول)

حدیث بیست و پنجم: امام صادق علیه السلام می‌فرمایند:

هرکس بخواهد تجارت کند باید احکام دین خود را بیاموزد تا حلال را از حرام بازشناسد.

کسی که احکام دین خود را نیاموزد و تجارت کند در کام شبهات فرو غلتد. (وسائل الشیعه)

حدیث بیست و ششم: امام علی علیه السلام می‌فرماید:

کسی که به کار داد و ستد آگاه نیست نباید وارد بازار (تجارت) شود. (کافی)

حدیث بیست و هفتم: امام علی علیه السلام می‌فرمایند.

پیش از شروع کسب از خداوند، خیر و نیکی طلبید و با آسان‌گیری در معامله از خداوند برکت جوئید، به خریداران نزدیک شوید، به زیور بردباری آراسته شوید، از قسم خوردن پرهیزید، از دروغ گفتن دوری کنید، و پیرامون ربا نگردید و چیزی از حق مردم فرو نگذارید.

(میزان الحکم)

حدیث بیست و هشتم: پیامبر اکرم صلی الله علیه و سلم می‌فرمایند:
در وقت خرید جنس، عیب جویی نکنید، در موقع فروش تعریف و تبلیغ نکنید، عیب جنس را از مشتری مخفی نسازید و در خرید و فروش قسم نخورید.

(کافی)

حدیث بیست و نهم: پیامبر اکرم صلی الله علیه و السلام می‌فرمایند:
کسی که خرید و فروش می‌کند باید از پنج کار دوری ورزد و گرنه نباید خرید و فروش کند.
ربا، سوگند، پوشاندن عیب کالا، تعریف و تبلیغ در موقع فروش و بدگوئی از کالا در موقع خرید آن.

(بحار الانوار)

حدیث سیم: امام صادق علیه السلام می‌فرمایند:
حق مشتری ادا نخواهد شد، مگر آنکه کفه ترازو به نفع او (مشتری) بچرخد. (رضایت مشتری یکی از حجت‌های حلیت کسب است)
(کافی)

حدیث سی و یکم: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:
هر کس تقاضای مسلمانی را در فسخ معامله بپذیرد، خداوند لغزش و گناه او را ببخشد. (میزان الحکم)
حدیث سی و دوم: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:
ای جماعت بازرگان، همراه معامله سخن لغو و سوگند به میان می‌آید، لذا آنرا با صدقه در آمیزید. (کنز العمال)
حدیث سی و سوم: پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمودند:
ای گروه بازرگان، در هنگام معامله شیطان و گناه حاضرند، پس بیع خود را با صدقه در آمیزید.

(کنز العمال)

حدیث سی و چهارم: امام باقر علیه السلام فرمودند:
با خریدار چانه بزن زیرا اگر چه زیاد هم پول بدهد، چانه زدن موجب آرامش و رضایت خاطر بیشتری می‌شود. (و رضایت مشتری باعث برکت کسب است)

(وسائل الشیعه)

حدیث سی و پنجم: ابوحنیفه به امام صادق علیه السلام عرض کرد: دیروز مردم از آن همه چانه زدن شما بر سر خرید شتران قربانی

تعجب کردند، حضرت فرمودند: خدا راضی نیست که زیان مالی ببینیم. (کافی)

حدیث سی و ششم: پیامبر خدا صلی الله علیه و آله تجار فرمودند:

ای جماعت تجار، همانا در روز رستاخیز بازرگانان بعنوان تبه‌کار و فاجر برانگیخته می‌شوند، مگر بازرگانان پرهیزکار و نیکوکار و راستگو.

حدیث سی و هفتم: امام علی علیه السلام می‌فرمایند: اعمال دنیا تجارت آخرت است ای مردم بازار کالای آخرت (در دنیا) کساد است پس هنوز که بی رونق است.

کالای زیاد خریداری کنید. (که در آخرت کالای دنیا بکار نیاید). (میزان الحکمه)

حدیث سی و هشتم: امام علی علیه السلام می‌فرمایند: سود با کسی است.

که دنیا رابه آخرت بفروشد. (غررالحکم)

حدیث سی و نهم: اما رضا علیه السلام می‌فرمایند:

هرگاه در حال کسب و کار بودی و وقت نماز رسید، کسب و کار ترا از نماز باز ندارد. (بحارالانوار)

حدیث چهلم: امام علی علیه السلام می‌فرمایند:

کسب درآمد از راه حلال، مانع کار آخرت نیست. اما اگر بگویی: چاره ای از احتکار نداریم، عذرت پذیرفته نیست، زیرا مُحْتَكِرٌ از نعمت خدا محروم است.

(میزان الحکم)

هر کس مالی را به ناروا کسب کند. (از طریق حرام یا خدعه و فریب)

خداوند او را فقیر گرداند. (اگر چه به ظاهر ثروتمند باشد، چون اولاً آن مال حرام تا در زندگی شخص حضور دارد نه عبادتش روح و شادابی دارد نه دعایش مستجاب خواهد شد، و از نزول ملائکه در آن محل جلوگیری می‌شود لذا توصیه می‌شود حتی برای مصارف مستحبات از مال حرام استفاده نشود، چون اثر وضعی آن برای میزبان و میهمانان محو نمی‌شود، و حتی در قیامت میهمانان می‌توانند شاکی شوند که چرا به مال حرام دعوت کردید و توفیق عبادت خالصانه را از ما دریغ کردید.)

افراد موفق، آشکارا و شرافتمندانه، مسئولیت وضع کنونی خود را به گردن می‌گیرند. افراد موفق، پادشاهی که در زندگی دریافت می‌کنند دلیل خدمات خود می‌دانند افراد موفق، یک برنامه منظم و زمانبندی شده دارند و کار امروز را به فردا موکول نمی‌کنند.

افراد موفق، برای انجام امور روزمره خود، کارهایی را که الویت بیشتر دارند اول شروع می‌کنند و اگر وقت کم بیاورند، مقداری از کارهای خود را که از درجه کمتری برخوردار است به دیگران واگذار می‌کنند تا انجام شود و زمان را مدیریت می‌کنند که از اتلاف وقت جلوگیری شود.

افراد موفق، به مشکلات و شکستها بعنوان فرصتی برای کسب تجربه، و خلاقیت و مهارت‌های آینده و تجربه و سرمایه نگاه مثبت دارند (نه اینکه عوامل منفی، او را به یاس و نوامیدی بکشاند) افراد موفق، به سلامت خود و اطرافیان توجه دارند و در این راستا از استراحت و ورزش و مسافرت‌های مفید و صحبت‌های دلچسب و تقویت کننده روحی به خود و دیگران کوتاهی نمی‌کنند افراد موفق با افراد خوشبین و موفق و منطقی معاشرت دارند (و عمر عزیز خود را صرف افراد نادان احمق نمی‌کنند و در این راستا از تکرار تجربه پرهیز می‌کنند)

افراد موفق از تجارب گذشته پند می‌گیرند و از خاطرات خوش گذشته لذت می‌برند هدفیابی را که برای آینده رصد می‌کنند، که موجب فعالیت روزانه آنها می‌گردد. (نه آرزوهای دست نیافتنی) و مرگ را آخرین مرحله زندگی نمی‌دانند و طوری زندگی

می‌کنند که مردم آرزوی معاشرت با آنها را دارند و اگر دار فانی را لیک گفتند مردم با تاثر و تاسف و گریه از خاطرات خوب و بیادماندنی، از او یاد می‌کنند.

شما هم می‌توانید فردی موفق و کامیاب در دارین باشید اگر اراده‌ئی آهنین و عزمی استوار و استمدادی از حضرت حق و ائمه اطهار داشته باشید.

که رمز آن عمل به واجبات و ترک محرمات و رعایت اخلاق نیکو است و...

این جهان همچون درخت است ای گرام

ما بر او چون میوه های نیم خام

سخت گیرد خامها مر شاخ را

چون که خامی در نشاید کاخ را

چون بُخْت و گشت شیرین لب گزان

سست گیرد شاخها را بعد از آن

سختگیری و تعصب خامی است

تا جنینی کارخون آشامی است

قول دیگر باید با تو گفتنش

با تو روح القدس گوید نی، منش

ج

تذکرات پایانی در موفقیت و هدف:

همانطوریکه مُسکِرَاتُ انسان را از وضع عادی خارج می‌کند و او را دیوانه می‌گرداند، سِکِر مال و قدرت و مقام و مدح دیگران اگر ظرفیت نباشد انسان را به سُکر می‌اندازد

سُکر قدرت چه بدنی چه مالی چه مقامی چه علمی یا مدحی یا شبابی باشد باعث شخصیت کاذب در اجتماع می‌شود و افراد لایق و خادم را که لیاقت شایسته‌ای در احراض موقعیتهای اجتماعی دارند به کنار زده و بجای ایشان افراد متملق و چاپلوس و فرصت طلب و ریاکار را به میدان می‌آورد، بلعم بئور عالمی بود که بیماران را شفا می‌داد ولی در مقام امتحان لغزید چون دچار سِکِر شد. امام معصوم را به لقب امیرالمومنین شخصی صدا کرد و حضرت او را امتناع دادند که این لقب فقط مربوط به مولی الموحدین حضرت علی علیه السلام است.

افراد موفق کسانی هستند که از یک خود آگاهی واقعی برخوردارند، آنها در برابر پیش آمدهای ناگوار، نیازی به داروهای آرام بخش ندارند. (و از نماز و روزه بجای دارو کمک می‌گیرند، چون تمام کارهای انسان و اعمالی که متوجه انسان می‌شود، تابع نماز است، حرف و کار بد، بی‌حجابی، ریا، و ... تابع نماز است، بنابراین هرچه نیرو و وقت برای نماز سرمایه گذاری کنید در دنیا و آخرت ارزش دارد که گفته اند موقع ادای نماز فکر کنید آخرین نماز است که می‌خوانید)

افراد موفق خود را بخوبی با مسائل و مشکلات زندگی تطبیق می‌دهند. افراد موفق خود را می‌شناسند و می‌دانند که هستند، چه عقیده ای دارند و نسبت به عقیده شان پایبند و به خود متکی هستند. نه به وام و دیگران. افراد موفق در حال زندگی می‌کنند (نه در گذشته یا آینده) در اولین ملاقات ابتداً نام خود را بزبان آورده و خود را معرفی می‌کند و با ارج نهادن به نام خود، عادت می‌کند برای خود ارزشی قائل شود. و در این راستا از سوال کردن از دیگر افراد حتی المقدور پرهیز می‌کند، و برای شکم کمترین ارزش را قائل است.

افراد موفق از کسانی که تقدیر می‌کنند با کلمه ساده و مودبانه متشکر می‌دهند.

افراد موفق هنگام شرکت در کلاس یا سخنرانی و صفوف و کنفرانسها در جلوترین جایگاه می‌نشینند و در صورت امکان بحث کوچکی در جلسه خواهند داشت.

افراد موفق افراشته و مقتدرانه با حالت آرام و گامهای بلند راه می‌روند (نه مبتکرانه) و با زبان لَین و مثبت و منطقی صحبت می‌کنند و لبخندی بر لبان دارند.

بهترین اعمال نزد خداوند حفظ زبان است. بیشتر گناهان فرزند آدم از زبان اوست. «هر که مردم از زبان او بترسند از اهل جهنم است» (رسول اکرم «ص»)

با توجه به حدیث فوق انسان می‌تواند بسیاری از گناهان روزمره را کاهش دهد» زیرا هر مصیبت و گرفتاری ناشی از انجام گناه است. و بیشتر گناهان از زبان است که چهل گناه را برای زبان شمرده‌اند که عبارتست از:

- ۱- دروغ گفتن
- ۲- غیبت کردن
- ۳- تهمت زدن
- ۴- فحش و ناسزا گفتن
- ۵- تعنه زدن
- ۶- مسخره کردن
- ۷- زخم زبان زدن
- ۸- سخن چینی کردن
- ۹- عیب جویی کردن
- ۱۰- شایعه پراکنی
- ۱۱- اظهار حسد و بخل
- ۱۲- بامکر و حيله سخن گفتن
- ۱۳- بدخلقی
- ۱۴- آبروریزی
- ۱۵- نا امید کردن دیگران
- ۱۶- دل شکستن
- ۱۷- کسی را به نام بد صدا کردن
- ۱۸- خشونت در گفتار
- ۱۹- شوخی با نامحرم
- ۲۰- تملق و چاپلوسی
- ۲۱- سرزنش بی جا
- ۲۲- ریا در گفتار
- ۲۳- کبر در گفتار

- ۲۴- شهادت به ناحق دادن
 ۲۵- فریاد زدن بی جا
 ۲۶- بدزبانی در معاشرت با مردم
 ۲۷- امر به منکر
 ۲۸- نهی از معروف
 ۲۹- فاش کردن اسرار مردم
 ۳۰- بدعت در دین
 ۳۱- تحریف در دین
 ۳۲- حکم به ناحق دادن
 ۳۳- قسم به دروغ
 ۳۴- وعده دروغ دادن
 ۳۵- رنجاندن مومن
 ۳۶- خبری را نادانسته گفتن
 ۳۷- مزاح زیاد از حد
 ۳۸- تصدیق کفر و شرک
 ۳۹- لعنت کردن مردم
 ۴۰- تقلید صدای کسی برای مسخره کردن

«پس در گفتار و سخن خود چنان گوی که گناهان فوق نباشد»

معصوم می‌فرمایند: هَلِ الدِّينُ إِلَّا الْحُبُّ وَ الْبُغْضُ آیا دین غیر از دوستی (با دوستان چهارده معصوم) و دشمنی (با دشمنان چهارده معصوم) است ولی باید توجه داشته باشیم کسی که محبت کسی را به دل دارد از اوامر و نواهی آن اطاعت می‌کند و شیطان و هوای نفس را مقدم بر دستورات خداوند و چهارده معصوم نمی‌دارد و در این راستا هر چه معرفت بیشتر باشد، اطاعت و پیروی دقیق تر و کاملتر خواهد بود. لذا مهم نیست ما چند بهار زندگی می‌کنیم بلکه مهم آنست که زندگی بهاری داشته باشیم.

بساط عمر نیزد به زحمت چیدن

چه چیدنی است که ناچیده باید برچیدن

چنان بساط عمل پهن کن در این دنیا

که دست و پا نکنی گم بوقت برچیدن

****

عاقبت خاک برد حسن جمال من و تو

خوب و بدمی گذردوای بحال من و تو

امروز قرعه بنام من و فردا دگریست

مال دنیا نشود، سِدِ ره مرگ کسی

سود حاصل از کسب و کار

سود حاصل از درآمدها متفاوت است

مثلاً، کشاورزی که با زحمات زیاد اقدام به کشت و زرع می‌کند یا باغداری که تا زمان برداشت حاصله خود زحمات طاقت فرسایی را متحمل می‌شود و وقتی که صرف کرده، نسبت به سرمایه‌گذاری خود، در مقایسه با واسطه‌گری که جنس را از یک دست خریده و بدست دیگری بفروشد متفاوت است.

همینطور، خرده‌فروشی نسبت به عمده‌فروشی و یا تجارت داخلی با تجارت خارجی متفاوت است، رستورانها و یا نانوائیها نسبت به وزنی که بایستی به مشتری ارائه دهند و کیفیت پخت و بهداشت با نرخ مصوب دولت مسئولیت دارند. در قراردادهای آنچه شفاهاً یا کتباً گفته و نوشته شده طرفین مسئولیت در وفای بعهده دارند و اگر استادی بصورت روز مزد، کاری را قبول به انجام کرد، دیگر انتظارات جانبی مثل نهار و صبحانه و غیره را نباید داشته باشد، اگرچه کارفرما بمیل خود حاضر به انجام آنها شد آن خود مسئله دیگری است بهر حال اگرچه در کسب و کارهای خرده‌فروشی بین ۱۰-۷٪ و در بعضی تا ۲۰٪ می‌رسد و در عمده‌فروشی از ۴-۲٪ می‌باشد ولی در بازار اسلام بطور قاطع نمی‌توان درصدی را منظور نموده و ضمن رعایت وجدان و انصاف فروشندگان رقابت بین تولیدکنندگان و فروشندگان خود تا حدودی قیمت اجناس را مشخص می‌کند، از طرف دیگر نوعاً خریداران بنا را بر مزنه یا استعمال قیمت قرار می‌دهند، در میان کسبه عزیز افرادی هستند که علاوه بر رعایت انصاف چنانچه جنسی را قبلاً ارزانتر از حال خریداری کرده اند، آنها را به قیمت قبلی با سود متفاوت می‌فروشند و جنس جدید گران خرید را با منفعت متعارف جدید می‌فروشند، لذا رعایت انصاف و شعار آنچه برای خود نمی‌پسندی برای دیگران می‌پسند را در همه امور زندگی رعایت می‌کنند. مرحوم پدرم که کسب و کار ضعیفی داشت، می‌گفت: یک جو انصاف داشتن برای آخرت بهتر است از دو دریا ثروت داشتن در دنیا که فاقد انصاف و ثروت باشد.

کسانی که می‌خواهند محبوب القلوب دیگران باشند به گفته پیامبر اعظم الشان اسلام بایستی

۱- ایمان کامل داشته باشند.

۲- سخاوت داشته باشند.

۳- اخلاق نیکو داشته باشند.

که ایمان کامل خود شامل موارد زیر است

۱- در انجام واجبات و ترک محرمات از ملایمت، ملامت کنندگان ابائی نداشته باشید.

۲- اگر کاری که انجام می‌دهید و در خفا است که اگر دیگران بفهمند، شرمنده می‌شوید، آن کار را انجام ندهید.

۳- در امور زندگی از دستورات خداوند و عقل پیروی کنید نه از شیطان و جهل در مکتب شیعه ثروت زیاد مطرح نیست، درآمد پاک و صحیح مطرح است و بستگی دارد که به ثروت چگونه بیندیشید، چون ثروت و مقام و جمال موقتی است و آنچه باقی می‌ماند اعمال ماست.

زندگی صحنه یکتای هنرمندی ماست

هر کسی نغمه خود خواند و از صحنه رود

صحنه پیوسته بجاست

خرم آن نغمه که مردم بسپارند بیاد.

آنچه مربوط به دنیاست در دنیا باقی می‌ماند و آنچه جاویدان است همراه ماست پس بیایید، خاطره‌ای خوش برای دیگران و توشه‌ای نیکو برای خود آماده بسازیم.

نام نیکو گر بماند ز آدمی

به از او ماند سرای روزگار

بنام خداوند شب های تار

خداوند اندیشه و کسب و کار

خداوند یکتای روزی رسان

همان خالق قادر مهربان

بدان کار سرمایه زندگی است

تلاشت برای خدای بندگی است

تو همت کن و کسب روزی نما

به امید برکت همان از خدا

اگر روزی ات ای جوان شد حلال

دگر در دو گیتی نداری ملال

اگر نیت کار پاکی بود

به افلاک انسانی حاکی بود

تو ای دوست اخلاص کن بهر کار

که راضی شود از تو پروردگار

تو از رشوه و باج پرهیز کن

دلت را ز ایمان، تو لبریز کن

جهادی بودی در ره کردگار

اگر از ریا دور شد کسب و کار

تو انفاق کن مال خود را ز مهر

ز تو شاد گردد خدای سپهر

عبادت بود کار همدلی

تو هم پیروی کن ز مولا علی

تو هم سروری می کنی در بهشت

اگر دور گشتی ز اعمال زشت

ختم کلام، یادم باشد، یادت باشد

یادم باشد، یادت باشد، حرفی نریم که دلی بلرزد و خطی ننویسیم که کسی را آزار دهد.

یادم باشد، یادت باشد، راجع به چیزهایی که اطلاعات کافی ندارم اظهار نظر نکنم.

یادم باشد، یادت باشد، جواب کینه را با کمتر از مهر و جواب دورنگی را با کمتر از صداقت ندهیم.

یادم باشد، یادت باشد، فاصله حق و باطل فقط ۴ انگشت است دیدن و شنیدن.

یادم باشد، یادت باشد، از چشمه درس خروش بگیریم و از آسمان درس پاک زیستن.
 یادم باشد، یادت باشد، داشته هایم را ببینم نه نداشته هایم را و هیچگاه از راستی نترسم.
 یادم باشد، یادت باشد، برای درس گرفتن و درس دادن به دنیا آمده ام نه برای تکرار اشتباهاتم.
 یادم باشد، یادت باشد، هرچه را برای خود نمی‌پسندیم برای دیگران نیز نپسندم.
 یادم باشد، یادت باشد، مسائل زیادی وجود دارد که علیرغم میل من است ولی مجبورم که با آنها کنار بیایم.
 یادم باشد، یادت باشد، گره تنهایی و دلتنگی هر کسی فقط به دست خودش باز می‌شود.
 یادم باشد، یادت باشد، همیشه راست بگویم اگرچه به ضررم باشد.
 یادم باشد، یادت باشد، در مسائل جمعی مشارکت نموده و خودمرا کنار نکشم.
 یادم باشد، یادت باشد، خداوند ۲ گوش داده است و ۱ دهان یعنی بیشتر گوش بدهم و کمتر حرف بزنم.
 یادم باشد، یادت باشد، هرگاه ارزش زندگی یادم رفت در چشمان حیوان بی‌زبانی که به سوی قربانگاه می‌رود زل بزنم تا به مفهوم بودن پی ببرم.

با خالق هستی

آنگاه که تنها شدی و در جستجوی یک تکیه گاه مطمئن هستی بر من توکل نما. (نمل ۷۹)
 آنگاه که نومیدی بر جانت پنجه افکنده و رها نمی‌شوی به من امیدوار باش. (زمر ۵۳)
 آنگاه که سرمست زندگی دنیا و مغرور به آن شدی به یاد قیامت باش (فاطر ۵)
 آنگاه که در پی تعالی و کمال هستی نیت را پاک و الهی کن. (فاطر ۲۹ و ۳۰)
 آنگاه که دوست داری به آرزویت برسی به درگاهم دعاکن تا اجابت نمایم. (غافر، ۶۰)
 آنگاه که دوست داری کسی همواره به یادت باشد به یاد من باش که من همواره به یاد تو هستم. (بقره ۱۵۲)
 آنگاه که دوست داری با من هم سخن شوی نماز رابه یاد من بخوان (طه ۱۴)
 آنگاه که روح تشنه راز و نیاز است آهسته مرا بخوان
 (اعراف ۵۵)

آنگاه که شیطان همواره در پی وسوسه توست به من پناه ببر. (مومنون ۹۷)
 آنگاه که لغزشها روح را آرزده ساخت در توبه به روی تو باز است. (قصص ۹۸)

والسلام علی من اتبع الهدی

الحقیر عباسعلی حقیقی زاده ۱۵/۱/۸۸

تولد امام حسن عسکری (ع)

منابع:

- ۱- اطلاعات شخصی و توفیق الهی
- ۲- کتاب حق الناس حاج آقا محمود اکبری
- ۳- بهداشت روانی محیط کار و زندگی

۴- مکاسب حوزه علمیه

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحيم

جَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیفزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار- ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیت های گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی

دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند

مسجد جمکران و ...

(ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

(ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران (۲۳۳۳۰۴۵) (۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی

جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل

و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق

روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳، شماره کارت: ۶۲۷۳-۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳ و شماره حساب شبا: IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱

۵۳-۰۶۰۹ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان - خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام: - هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنت غیبت ما، او را از ما جدا کرده

است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می فرماید: «ای بنده بزرگوار

شریک کننده برادرش! من در کرم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است،

هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلى الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست تر می داری: مردی

اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می رسانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از

پیروان ما را دارد، اما تو دریچه ای [از علم] را بر او می گشایی که آن بینوا، خود را بدان، نگاه می دارد و با حجت های خدای متعال،

خصم خویش را ساکت می سازد و او را می شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رها کردن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی گمان، خدای متعال می فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی

همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش

از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند

آزاد کردن بنده دارد».

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

